

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 234

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

X METAI

TOKIOS BUVO VELYKOS

(PRISIMINIMŲ PABIROS)

Nakties šešėliuose

Penktadienio naktį pasiekiau švenčionių miestą. Miestas lyg išmiręs: jokios gyvybės languose, jokio žiburio. Naktis šviesi, žvaigždėta. Ji nesiderino su mano gyvenamomis nuotaikomis. Dairaus, kur pasidėti; kur galvą priglausti. Einu stotin. Pro jos langus kukliai skverbiasi žibalinės lempos šviesa. Smukau vidun. Ten, kiek kėdžių, tiek sėdinčių galvas ant stalų padėjusių ir snaudžiančių. Kas žmogus, kas šautuvas. Priedu dar granatos ir šovinių juostos. Nejauku! Kur dėtis? Žiūrau, prie lango stovi tuščia dėžė. Atsisėdau. Galva savaime pasviro ant palangės. Užmigau. Kietai miegojau.

Pro miegus jaučiu, kad esu purtomas. Nesusivaikau kur esąs. Kažkas šlykščiai maskoliškai nusikeikė. Atsistojau ant kojų. Purtė mane jaunas, geltonplaukis jaunuolis, vienas iš tų ginkluotų. Vis dar negaliu susivokti. Jis keikiasi ir dartyta rusų kalba teiraujas, kas aš. Ateina kitas, senesnis, taip pat iš tų ginkluotų. Pirmasis prieš jį kariškai išsitiesia ir pagarbą atiduoda. Senesnysis klausia, kaip čia atsiradau?

— Pro duris įėjau. Jos nebuvo užrakintos. Atėjau traukinio laukti... — jau sugalvojau.

— Pašaliečiams čia uždrausta. Čia latvių ypatingo bataliono būstinė... — rūsčiai pridėjo.

Kai pavojaus nejauti, ir baimės nėra. Dabar galutinai išsiblaiviau. Klausinėjęs mane pagrūmojo ir paleido. Raginti nereikėjo — dūmiau pro duris.

Vėsu. Padangėje plauko sau pilki reti debesėliai. Žvaigždžių gausu. Gatve slenka šešėliai: šešėliai debesėlių ir stūksančių namų. Purvas. Pagal žvaigždes pasukau šiaurės vakarų link. Ramu, tylu, tik kaukši mano batų kulnys. Kad bent kur šuo sulotų! Neriū gatvėmis, skersgatviais, namų šešėliuose besilaikydamas. Staiga kažkas sušneko. Krūptelėjau. Dairaus. Ant vienų gonkų stukso žmogysta. Kalba lenkiškai. Klausinėja, kur einu.

— Į kaimą, — trumpai atsakau.

— Dabar visi į kaimą... Ten jau ir vietos nebus. Ačiū Dievui, ši naktis buvo rami, — kalba jis toliau, — pereitą — visą šaudė. Sako, raudonuosius dezertyrus, bet kliuvo ir kitiems. Latviai... — jau veik pašnabždomis šneka jis. Aš, nelaukdamas jo kalbos galo, einu pirmyn.

Rytuose pasirodė pirmieji aušros spinduliai. Aušo 1919 metų didžiojo šeštadienio rytas.

Nelaukta draugystė

Prieinų upeliuką. Nusiprausiu. Vanduo šaltas. Įsidrąsinu: nuplaunu kojas. Jos švilte svyla, kai apsiaunu. Smagu. Nuovargis dingsta. Žygio pėsčiomis iš Vilniaus kaip nebūta.

Saulei tekant, priartėjau vienišą sodybą. Mykė karvės, bliovė avys. Smukau į kiemą. Žmogus gyvulius šerė. Pasisveikinom. Šnektelėjom. Prašo į vidų. Ūturiuojam. Pavaišina žalbarščiais. Atsisveikinam, ir jau kieme:

— Pasakyk, ar bus čia Polska? Raudonieji jau trečia diena kaip bėga... — nelauktas klausimas.

— O ko lauki? — klausiu, vieton atsakymo.

— Savų, — kiek patylėjęs, smilkinį smilium pakrapštęs, atsako žmogus.

— Jei tu, aš, mes visi vieno norėsim, veiksime, tai taip ir bus, — ramiai sakau jam.

— Jei Polska prisikelia, tai kodėl mes turime pasilikti? — lyg savęs klausia ir sako. — luktelk, — taria ir bėga į grytelę. Atėjo duonos žiaunę, gabaliuką dešros ir margutį nešinas.

— Išbočyk. Še, Velykos čia pat. Musėt, eini į Kauną, toli... — nutilo. Susijaudinau. Išėjau pro vartus, rodos, ačiū nepasakęs.

Linksmiau, tvirčiau žengiau pirmyn. Vengiu plačių kelių-vieškelių. Jais neramu ir purvina. Įslenkū į mišką. Pasilsiu, snusteliu. Kai iš jo išėjau, saulutė jau buvo iš pietų. Pataikiau į vieškelį. Žiūrau, ant kelio dviem arkliams pakinkytas vežimas įklimpęs iki stebulių. Apie vežimą sukinėjas keletas vyrų. Arkliai trypia vietoj, vežimo nepavelka. Einu pirmyn. Nepatogu atgal miškan sprukti. Mane pamatęs, vienas stovinčių kitam kažką pasakė ausin. Prisiminiau sakiusį. Prieš karą mokytojavo Aknistoj. Tai Jakševičius. Jis bendradarbiavo dabar su komunistais. Vėliau atsirado Kaune. Buvo suimtas, iškeistas ir SSSR dingo be žinios. Tas kitas smailanosis su įdubusiomis, paniūrosomis akimis, smulkkaus neramaus veido, ūštas ir neskusta barzda buvo Zigmąs Aleksa-Angarnietis, Kapsuko komisarinės vyriausybės vidaus reikalų komisaras. Jį pažinau tik iš matymo. Žinojau jį buvus 1905—9 m. Lietuvos socialdemokratu, 1908 metais slapta leidus "Darbininkų žodį". Vėliau jis buvo suimtas, Sibiran ištremtas. Jo raštus skaičiau. Pasirašinėjo Z. A., Bervardžiu, vėliau — Angariečiu. Tarp kitų ištrėmimo, jis buvo sušelpstas ir čekiečio J. Jasulevičiaus. Bolševikų revoliucijos metu jis susimetė bolševiku — komunistu. Visuomet buvo neramus, sunkiai sugyvenamas. Nežinia, kuriais metais kaipo nukrypėlis nuo komunistinės linijos buvo likviduotas. Bent taip kalbama.

— Eisi kartu su mumis, — kažkokiu savotišku, nelygiu balsu, kiek švėpluodamas sakė jis man, Tyliu. Jakševičius man tyliai:

— Nuvarėm arklius nuo kojų. Klaidžiojom. Akliai nešerti...

— Sudėkit visus daiktus ant žemės, — ir vėl tokiu nejaukiu balsu prabyla Aleksa-Angarnietis. Žiūrau. Vežimas maišų prikrautas, o tuose maišuose gal dokumentai, gal kitos kokios bylos. Yra keletas nedidelių dėžių, o po jomis keletas šautuvų, šovinių ir kitų ginklų. Sudėda, tuomet arkliai neraginami patys ištempia vežimą ir geroką galą paėjęja pirmyn. Vežimas ir vėl sutvarkomas. Pavažiavus kiek sustojam. Visi kramsoja juodą duoną. Paseku ir aš juos kišenėje kumšty laikydamas margutį. Arkliai lūpomis graibo žemę, siekia žolės. Važiuojam. Tikriau — visi einame pėsčiomis, arkliai tempia vežimą. Vakarėjant, Aleksos-Angariečio įsakymu, pasukam į vieną dvarą, stambia žemės ūkio sodybą. Visus mus įtartinau pasitinka kumečiai. Jų veiduose matau karčią pašaipą. Jie aplink mūsų vežimą slitinėja ir pašnabždomis kalba. Visa tai negerą pranašauja. Sukinėjas mintis, tariau sau: nelinksmuon draugijon patekau.

Aleksa-Angarnietis pareikalauja dvaro komiteto pirmininko. Jo vieton prisistato lenkiškai kalbąs striukas, trumpas, drūtas vyras. Jis aiškina, kad komitetas iš-

bėgiojo. Jo pirmininkas jau šmotas laiko kaip kažkur dingo. Dabar jis atstovaujas kumečių reikalams. Kumečiai, nuo mūsų vežimo pasišalinę, dabar dar labiau šaiposi. Aleksa-Angarnietis prašo arkliams pašaro ir žmonėms nakvynės. Kumečiams atstovaujas sakosi arkliams pašaro neturįs, o nakvoti galima dvaro rūmuose.

Sueinam į dvaro rūmus. Čia tvarka; atrodo, lyg būtų dvaro savininkai ką tik išvykę. Visi tylim. Aleksa-Angarnietis įsako išstatyti sargybas. Gerai sutemus, patenku ir aš tokion sargybon kartu su kitu. Stovim vaismedžių sode. Naktis šviesi, mėnesiena. Laikomės šešėliuos. Žiūrau, pro medžius keletas kumečių slenka dvaro rūmų link. Prie vežimo stovėjęs sargybinis iššovė. Kumečiai dingo. Visi sukilo. Pasišalė sargybos. Gulti nėjau. Švintant apeidau tą man, atsitiktiną draugystę.

Susitikimas

Mūsų keliai skyrėsi: jie pasuko pro Zarasus į rytus, aš — pro Uteną į vakarus. Paupiu, karklų dengiamas skubėjau pirmyn. Kai atsidūriau sprogstančiam beržyne — atsikvėpiau. Šnabždėjo pavasariu kvepintis beržynas. Padangėje vyturiūkai traukė savo čyrų-vyrų. Pievoje gyvas-gyvas šaukė pempė. Iš tolumos skambėjo vieniši varpo dūžiai. Velykų rytas! Jo garbei suvalgiau gautą margutį.

Atsisėdau ant nusvirusio medžio ir, atsidūmęs į kitą, užmigau. Kai pabudau, saulė jau buvo pakrypusi į vakarus.

Sunku buvo eiti. Kojos pakirstos. Užsukau vienon sodybon. Pasiprašiau nakvynės. Šeimininkai buvo nekalbūs, nesvetingi, nenoriai įsileido. Rytą anksti pakilau. Atsisveikinant šeimininkas prabilo:

— Neramūs čėsai... Ar žinai, ką pastogėn įsileidi... — lyg teisinias ir susigriebę:

— Ar iš toli?

— I Vilniaus, — atsakau.

— Net iš Vilniaus! — nustebo: — ar ten jau tikrai lenkai? — dar klausia.

— Taip, — patvirtinu.

— Tai brudas... Jei ne tie raudonieji, musėt jų ten nebūtų? Suvėlė viską... Kaune, sako mobilizacija. Ale mūsų vyrai sutvarkys, — ir jau veik pašnabždomis, — mano du jau anoj pusėj, — pasakė ir nutilo. Nutilo ir klausiamas nekaltėjo.

Ir vėl žygyjė. Geras varsnas nuėjus, susidūriau su keturiais jaunais vyrais.

— Kur einate? — klausiu jų.

— Į Vilnių, padėti lenkus išmušti, — pasididžiuodamas sako vienas jų.

— Juokaujate! — pastebiu.

— Kodėl? — lyg įgeltas šoka vienas jų.

— Tai kaip taip? Be nieko, vieni keturi, — suabejoju.

— Visi sako, kad reikia eiti, tai einame. Ten kur nors bus susirinkimo punktas, — abejingai kitas lyg aiškina.

— Kas jums liepė eiti į Vilnių? — klausiu.

— Niekas. Visi sako, kad reikia Vilnių gelbėti, tai einame, — o kitas piktai vožia:

— Kokios čia kalbos... Mobilizacija, jauniems reikia eiti, — baigia jis.

— Tai eikite ten, kur mobilizacija paskelbta, — pakišu jiems.

— Ar į Kauną? — nedrąsiai klausia kitas.

— O kaip ten eisi, jei čia raudonieji, — įsiterpia dar vienas. Prasidėda tarp jų ginčai. Atsisveikinu. Linkiu jiems geros kelionės. Einu ir vis dirsteliu į vyrus. Jie

(Atkelta iš 1-mo psl.)

dar stovinėja, rankomis skeryčioja, matyti, karštai ginčijasi. Vėliau visi pasuko, iš kur atėję. Tur būt, apsisprendė.

Kai balnas be arklio

Vakarop aš Utenoj. Pasitiko su šūviais. Išmukau į pirkele. Šeimininko išbalo veidas. Nusigando. Kai lietuviškai praškau, jis nusiramino. Pasakoja:

— Susipešė du raudonieji komandyrų: vienas turi arklį, kitas balną. Nepasidalina, šaudosi. Savo komandas viena prieš kitą sukurstė

Toliau lyg skūsdamasis:

— Ak jau įgriso. Tiek metų vis svetimi. Buvo niemčiai — įvargino. Kvaraba atnešė tuos. Visus supjudė. Dabar patys šaudosi. Tokių česų sulaukėm! Nėra ramybės... — nutilo. Nutilo lyg susigriebęs bereikalingai burną aušinas. Atsarga gėdos nedaro. Prašaus nakvynės. Sako, neturįs vietos. Nurodo nakvynės namus. Ten nenoriai mane sutiko. Išsikalbame. Susiprantame. Atsiranda pasitikėjimas. Nespėję paskirtam kambary apsidairyti, kai pro duris įėjo liesas, savim pasitikįs vyriškis. Nieko nedelsdamas, pradėjo jis mane kvosti. Kvočia ir kvočiamas niekaip negaliu susivaikyti, kieno aš kvočiamas. Klausimai atsargūs, apgalvoti ir šlidūs — neprikibsi. Aišku, reikalingos žinios karinio pobūdžio. Jos visiems dabar reikalingos: raudoniesiems, lenkams ir saviems lietuviams. Taip pat atsakinėjau šlidžiai, kad nepriliptų niekas. Klausinėjęs išėjo.

Rytojaus dieną pasipainiojo kitas vyriškis. Čia tuoj supratau, kad turiu reikalą su komunistų atsakingu pareigūnu. Po kelių nereikšmingų klausimų, mano nusišėbėjimui jis atvirai pasakoja:

— Ši kompanija buvo nevykusiai paruošta. Reikėjo veikti iš vidaus. Dabar gyventojai manė, kad vėl rusai grįžta. Jų iš seno nemėgsta. Praktiška. Jei Lietuvos vyriausybė dabar paprašytų taikos, geras sąlygas jos laimėtų. — Ir dar daug ko kito jis pasakojo. Tylėjau ir klausiau. Atsisveikinant jam pastebiu:

— Gerai kai arklys pabalnotas, tada bereikalingai netenka šaudyti...

O jis mano dideliu nusistebėjimui:

— Kokia čia organizacija — palaida bala. Ruskis sunkiai organizuojamas žmogus... — pastebi atkišęs atsisveikinimui ranką.

Galvoju vienas likęs: ar tai gudri provokacija, ar gerai apgalvotas propagandinis būdas taikai pirštis. Spėjau, kad jis mane turėjo žinoti ir gal spėjo, kad einu į vakarus. Pavardės jo neteko sužinoti ir kada nors vėliau kur nors jis dar kartą matyti. Vėliau patyriau, kad tas liesasis mane tardęs buvo užnugary Lietuvos organizuojamos kariuomenės atstovas. Apšukraus ir sumanaus vyro būta.

Tai tokių būta Velykų!

Rytojaus dieną pasukau Penevėžio link. Deja, Kauną pasiekiau vos birželio mėnesio pradžioje. Susisiekiu su Augustinu Janulaičiu ir pranešiau jam mano tą keistoką pasikalbėjimą su tuo komunistų agentu.

A. Janulaitis, vėliau Vytauto D. universiteto profesorius Kaune, buvo 1918 m. gruodžio 26 d. Vilniuje M. Slezevičiaus sudarytame Lietuvos ministrų kabinete užsienio reikalų ministru. Tas ministrų kabinetas buvo sudarytas plačiais koalicijos pagrindais. Į jį įėjo socialdemokratai: M. Biržiška, J. Paknys ir A. Janulaitis; liaudininkų: M. Slezevičius, Jonas Vileišis; krikščionys demokratai: V. Čarneckis ir A. Stulginskis; santariečiai: P. Leonas; tautininkai: J. Tubelis ir Voldemaras; nesroviniai: M. Vosylius, J. Šimoliūnas ir J. Šimkus; žydų: J. Vigodskis; gudų — J. Voronko.

— J. Vlks.

A. S. PUSKINAS

Vertė Stepas Vazbys

BORISAS GODUNOVAS

(Tęsinys)

Apsimetėlis

O, kur lengviau su Borisu man rungtis
Ar kvailint dvaro rūmų jezuitą,
Negu su moterim — trauk velnias įsias!
Tiek vargol Vėlia ji ir sukas, šliaužia,
Ir šnypščia, gelia, slysta ir grasina.
Gyvatė ji! Neveltui tiek drebėjau.
Vos-vos manęs jinai tik nepražudė.
Tat nutarta: rytoj kariai į žygį.

Lietuvos riba.

(1604 m. spalio mėn. 16 d.)

Kunigaikštis Kurbskis ir Apsimetėlis, raiti.
Pulkai artinasi prie sienos.

Kurbskis.

(vienas pirmųjų atjojęs)

Štai jis, tai jis o, Rusijos pasienis!
Šventoji tėviškė, aš vėlek tavo!
Nupurtęs dulkes svetimas, šlykščiasias
Nuo savo rūbų, gaudau naują orą,
Tiek artimą... dabar o, siela tavo,
Brangus tėveli, džiaugsis, ir karste
Aprims pavargę nemalonėję kaulai.
Vėl paveldėtasis švytruoja kardas,
Garbus šis kardas, pabaisa Kazanės,
Carų tikrasis tarnas, geras kardas!
Jis kruvinoj puotoj dabar švaistysis
Už mūsų viltį, už valdovą mūsų...

Apsimetėlis

(joja, nuleidęs galvą)

Laimingas jis. Tyra jo siela
Plasnoja kupina garbės ir džiaugsmo.
O, mano vyti. Tau pavyzdžiu ašai.
Išauklėtas tremty, Kurbskuti mielas,
Skriaudas pamiršęs tėvui padarytas,
Išpirkęs po mirties jo visą kaltę,
Tu kraują savo liet už Jono sūnų,
Kilnūsai, tu gražint teisėtą carą
Rengėsi Rusijai... O tu teisusis,
Virpėt linksmybėj turi tavo siela.

Kurbskis.

Bet tu kažkaip neperdaugiausiai linksmas?!
Štai mūsų Rusija, caraiti, tavo!
Tenai tautiečių tavo širdys laukia:
Tenai Maskva, valstybė tavo, Kremlius.

Apsimetėlis

Bet ims tekėti, Kurbski, rusų kraujas.
Jūs teisūs, jūs už carą keliat kardą.
O aš vedu prieš brolius. Lietuva
Prieš Rusiją jau pakviesta. Tat priešams
Skinu pats kelį į puikuolę Maskvą...
Bet nuodėmė ne ant manęs tekrinta,
Tik ant žudiko caro-Godunovo!
Pirmyn!

Kurbskis

Pirmyn! Ir vargas Godunovui!

Caro Taryba.

Caras. Patriarchas. Bajorai.

Caras

Ar gali būt?! Vienuolių išvilktinis
Piktadarių gaujas prieš mus jau veda
Ir įsakus rašyt mums drįsta. Šitaip!
Beprotį laikas nuramint! Važiukit,
Basmanovai, tu, Trubeckoj: pagalbą
Suteiksit mūsų tiek uoliam vaivadam.
Sukilėlis Černigovą apsupęs.
Tat piliečius ir miestą gelbėt metas.
Basmanovas
Trys mėnesiai nebus praslinkę, care,
Ir nebeliks nė girdo apie apsimetėlį;
Maskvon atvešim jį, kaip retą žvėrį,
Į narvą geležinį uždarytą.
Prisiekiu.

(išėina su Trubeckojum)

Caras

Va, valdovo švedų siūlė
Pasiuntiniai mums sąjungą ir talką;
Pakankamai kovos žmonių mes turim
Atstumti lenkams, lygiai išdavikams.
Atsisakiau.

Šėlkalovai, išsiųski

Visur plačiai įsakymus vaivadam:
Greičiau balnoti žirgus, talkint žmones,
Juos siųst tarnybon karo po senovei.

Ir vienuolynuos panašiai atrinkti
Tarnus priskirtinius. Juk kitados,
Kai grėšė tėviškei pavojus didis,
Net atsiskyrėliai į kovą ėjo.
Bet nūn nenorime apsinkint jūjų:
Palikim maldą jiems už mus — tai toks
Valdovo nuosprendis, bajorų žodis.
Dabar mes klausimą išspręskim svarbų:
Jūs žinot, apsimetėlis bjaurusis
Gandus visur paskleidęs klatingiausius;
Išsiuntinėti jo laiškei plačiausiai
Pasėjo nerimą ir rimtą abeją;
Didėja aikštėj šnabždėsys maištingas,
Įkaito protai... Atvėsint juos metas.
Išvengt mirties bausmių labai norėčiau,
Bet kaip ir kuo? Nutarkim, Tu pirmasis,
Šventasis tėve, nuomonę pareikški.

Patriarchas

Palaimintas tebūnie Visagalis,
Suteikęs tavo sielai, didis care,
Malonės ir švelnios kantrybės dvasią.
Tu pražūties nenori nuodėmingam
Ir lauki, gal praeis jo paklydimas:
Praeis, ir amžinos tiesos saulutė
Visus apšvies.

Meldėjas tavo, care,

Pasaulio reikaluos' teisėjas menkas,
Nūn drįsta tau pareikšti savo balsą.

Velnišūnis ir išnara prakeiktas

Dimitrijum jau liaudy pagarsėjo;
Begėdiškai caraičio vardu dangstos,
Lyg pavogtais maldos šventiko rūbais.
Bet tik praplėški juos — ir pats nežino,
Kur dėtis iš sarmatos dėl nuogybės.

Tam priemonės patsai mums Dievas
/siunčia:

Žinok: praėjo metai šešeri.
Tada, kai Dievas laimino tave
Įžengti į didingą caro sostą,
Atėjo pas mane kažkokį vakarą
Piemuo prastutis, rimtas toks senelis
Ir keistą paslaptį man paplepėjo:
"Jaunystės metais", sakė, — "apakau",
Ir dienos, naktys lig senatvės buvo
Vienodos man. Ir veltui gydžiaus
Vaistais žolelėm ir būrimais,
Ir stebukladarius didžiuosius veltui
Ėjau pagerbti tolimos' buveinėse.
Net veltui šulinių šventųjų vandeniū
Aš vilginau jau mirusias akis —
Vis nesiuntė Dievulis pasveikimo.
Ir visą viltį jau seniai praradęs
Apsipratau aš su tamsa, sapnai net
Nerodė man daiktų seniai matytų.
Garsai nebent sapnavosi. Bet kartą
Giliam sapne girdžiu aš vaiką šnekant.
Jis sako: "Kelkis, dėduliuk, ir eiki
Į Ugličą soboran Atsimainymo:
Ten pasimelski prie karstelio mano.
Dievulis geras — tau atleisiu irgi".
"Bet kas gi tu?" paklausiau vaiko balsą.
"Dimitrijus caraitis, Visagalis
Mane į angelaičių tarpą priėmė,
Ir stebukladarys dabar aš didis!
Nueik, senel". Atsibudau, galvoju:
O gal visų Valdovas man iš tikro
Vėlyvą pasveikimą dovanoja.
Bandysiu. Ir išsirengiau kelionėn.
Štai Ugličas. Tuoj ašai nueinu
Soboran šventan pamaldų klausytis.
Ir užsidegus sielai verkt pradėjau,
Bet taip graudžiai, tarytum iš akių
Aklumas mano ašarom pabiro.
Kai žmonės ėmė skirstytis, vaikiaičiui
Sakau: "mane tu, Jonai, veik prie karsto
Dimitrijaus caraičio". Ir berniukas
Mane ten nuvedė. Ir vos prie karsto
Aš tylią maldą sukalbėti spėjau.
Tuoj akys praregėjo. Pamačiau
Pasaulį ir anūką, ir karstelį".
Štai, care, ką senelis man pasakė.
(Bendras sumišimas. Laike šio pasakojimo
Borisas keletą kartų nusišluosto veidą
skepetaite)

Siunčiau aš Ugličan dar sužinoti.
Ir nustatyta — panašiai nekartą
Kentėtojai ten rado pasveikimą
Ties medžio karsteliu caraičio jauno.
Todėl ir patariu: į Kremlių palaikus
Šventuosius perkelt ir viešai sobore
Archangelų juos išstatyt, kad liaudis

(Tęsa 3-čiam psl.)

(Atkelta iš 2-ro psl.)

Suprastų apgaukę bedieviū niekšo.
Ir dings velnių galybė, tarsi dulkės.

(Tyla)

Gunigaikštis šuiskis
Šventasis tėve, Dievo Visagalio
Keliu kas žino? Ir ne man tai spręsti.
Jis budrų miegą ir stebuklų galią
Suteikti gali kūdikėlio palaikam.
Kodėl? Iširti reikia liaudies paskalas,
Bet tik bešališkai ir rūpestingai.
Tačiau audringais sukrėtimo metais
Ar vykdyt galima šį didį darbą?
Dar pasakys, kad žūliai šventovę
Pasaulio reikalėliam panaudojam.
Juk liaudis ir be to įsisiūbavo,
Ir kiek gandų triukšmingų tų priviso:
Dievaž, ne laikas jaudinti minias
Tiek netikėta ir svarbia naujove.

Aš pats matau: juk reikalinga gauda,
Paleistą apgaviko, išnaikinti;
Bet priemonių yra kitų, paprastesnių.
Ir jeigu tu, valdove, panorėsi,
Išeisiu aikštėn aš ir liaudį
Sugėdinsiu, paveiksiu beprotybę,
Bastūno pikta melą išblaškysiu.

Caras

Tebūnie taip... Valdove patriarchai,
Prašau ateiti pas mane į menę:
Pasišnekėti su tavimi man reikia.

(Išeina. Iš paskos visi bajorai)

Vienas bajoras

Ar pastebėjai, kaip valdovas bėlo,
Ir prakaitas stambus lašėjo veidu?

Kitas

Prisipažinsiu — nedrįsau akių pakelti,
Net atsidusti arba pajudėti.

Pirmas bajoras

Išgelbėt teko šuiskiui. Tai vikruolis!

Lyguma netoli Naugardo-Sieverskio.

(1604 m. gruodžio mėn. 21 d.)

Mūšis

Kariai

(bėga pakrikę)

Vargas, vargas. Caraiti, lenkai, štai jie.
/štai jie!

(Ieina kapitonai Maržeretis ir Valteris

Rozenas)

Maržeretis

Kur, kur? Allons... Sugrįžkit. &
Vienas iš bėglių

Pats grįžki, jei turi noro, prakeiktas
basurmane. &

Maržeretis

Quoi quoi? &

Kitas

Kva, kva. Tau, užjūrio varle, malonu
/kvaksėti prieš caraitį:
o juk mes pravoslavai.

Maržeretis

Qu' est-ce dire pravoslavai?... Sacrés

/gueu, maudite canaille.

Mordieu, mein Herr, j'enrage, on dirait que
/ca n'a pas de bras
pour frapper, ca n'a que des jambes pour
fuir le camp. &

V. Rozenas

Es ist Schande. &

Maržeretis

Ventre-saint gris. Je ne bouge plus d'un
pas-puisque le vin est tiré, il faut le boire.
Qu'en dites — vous, mein Herr? &

V. Rozenas

Sie haben Recht.

Maržeretis

Tudieu, il y fait chaud. Ce diable de Samoz-
vanetz, comme ils l'appellent, est un
bougre, qui a du poil au col. Qu'en pensez-
vous, mein Herr?

V. Rozenas

Oh, ja. &

Maržeretis

Hé voyez donc, voyez donc. L'action s'en-
gage sur les derrigères de l'ennemi. Ce doit
être le brave Basmanov, qui aurait fait
une sortie. &

V. Rozenas

Ich glaube das. &

(Ieina vokiečiai)

Maržeretis

Ha, ha! voici nos Allemands. Messieurs.
Mein Herr, dites leur dorc de se railler
et, sacrebleu, chargeons! &

V. Rozenas

Sehr gut. Halt! &

(vokiečiai rikiuojasi)

Marsch! &

Vokiečiai

(žygiuoja)

Hilf Gott! &

(Kova. Rusai vėl traukiasi)

Lenkai

Pergalė, pergalė! Garbė carui Dimitrijui.

Dimitrijus

(raitas)

Duokite ženklą sustabdyti! Mes nugalėjo-
me. Gana. Taupykite rusų kraują. Stabdyti!
(Trimitai, būgnai)

Aikštė ties soboru Maskvoje.

Liaudis.

Vienas

Ar greit išeis iš soboro caras?

Kitas

Mišios baigtos; dabar vyksta pamaldos.

Pirmasis

Sakyk, ar jau prakeikė anąjį?

Antrasis

A, stovėjau ant laiptų ir girdėjau, kaip
/djakonas užbliovė: &
Griškai Otrepjėvui — anatema.

Pirmasis

Tegul sau prakeikinėja: caraitis neturi
jokio reikalo su Otrepjėvu.

Kitas

O caraičiui gieda dabar amžiną atilsį.

Pirmasis

Amžiną atilsį gyvajam! Gaus jie pylos
/netrukus, bedieviai.

Trečiasis

Girdi? Triukšmas. Ar ne caras kartais?

Ketvirtasis

Ne; tai glušelis.

(Ieina glušelis su geležine kepure, apkars-
tytas verigom, aplinkui berniukai). &

Berniukai

Mykoliukai, Mykoliukai — geležini puode...
Tr rrr

Senutė

Atsikabinkite, velniūkščiai, nuo šventojo.
— Pasimelsk, Mykoliukai, už mane
nuodėmingą.

Glušelis

Duok, duok, duok kapeikėlę.

Senutė

Štai tau kapeikėlė: paminėk mane maldoje.

Glušelis

(sėdosi ant žemės ir dainuoja)

Mėnulis šviečia,

Kačiukas verkia,

Glušeli, kelkis,

Dievui pasimelski.

(Berniukai vėl jį apspinta)

Vienas iš jų

Sveikas, Mykoliukai: o ko tu kepurės ne-
nusiimi? (spraigo į geležinę kepurę).
Ek, kaip ji skamba!

Glušelis

O aš kapeikėlę turiu.

Berniukas

Meluoji. Imk, parodyk.

(išplėšia kapeikėlę ir nubėga)

Glušelis

(verkia)

Atėmė mano kapeikėlę, skriaudžia

/Mykoliuką.

Liaudis

Caras, caras eina.

(Caras išeina iš soboro. Bajoras prieša-
kyje dalina išmaldą elgetoms. Bajorai).

Glušelis

Borisai! Borisai! Vaikai skriaudžia

/Mykoliuką.

Caras

Duoti jam išmaldą. O ko jis verkia?

Glušelis

Mykoliuką maži vaikai skriaudžia... Liepk
juos papjauti, kaip esi papjovęs mažąjį
caraitį.

3 — NAUJIENOS — CHICAGO 8, ILLINOIS
1954 M. BALANDŽIO 17 D., ŠEŠTADIENIS

KAI KAS IŠ KNYGŲ

The Esquire Treasury, amerikiečių litera-
tūros žymiųjų autorių antologija, neseniai
išspausdinta, turi 650 puslapių. Joje yra Er-
nest Hemingway, F. Scott Fitzgerald, John
Steinbeck, James Jones, William Saroyan,
Thomas Wolfe ir kt. kūrybos.

—o—

Išėjo iš spaudos amerikiečių rašytojo, No-
belio laureato, W. Faulknerio kūrinių kny-
ga, pavadinta The Faulkner Reader (Ran-
dom House, \$5.). Be puikių novelių, geriau-
siai atrinktų beletristikos gabalų, įdomi ir
paties autoriaus įžanga, kur jis pareiškia
savo rašytojinį nusistatymą (credo). Jo nuo-
mone, visi kūrėjai savo veikalais daugiau-
sia taiko link žmogaus širdies.

—o—

Vienas amerikiečių Knygų žurnalo skaity-
tojas sako, kad lig šiol angliškoje literatū-
roje didžiausias romanistas tebesąs W.
Scott. Girdi, modernieji romanai W. Scotta
istorinio turinio veikalų dar nėra pralenkę.

—o—

Marko Tveno knygos Thomas Sawyer he-
rojo Tomo modelis, sakoma, yra buvęs Tho-
mas Sawyer Spivey, gyvenęs Shawneetown,
Illinois. Jis buvo baigęs 1879 m. Gumberlan-
do College ir, apskritai, gyvenime pasireiš-
kė kaip gabus žmogus.

—o—

Society of Midland Authors (Chicagoj)
pirmininku dabar yra rašytoja Adeline
Pynchon.

—o—

Zymus amerikiečių kritikas Edward Wa-
genknecht balandžio gale daro pranešimą
Bostone apie "nežinomąjį Longfellow", t. y.
skelbia daug naujai surinktos, dar kitiems
nežinomos medžiagos. Garbės svečiu tame
pranešime dalyvaus viena poeto Longfellow
vaikaitė.

—o—

Amerikiečių literatūrinės spaudos pusla-
piuose dažnai randame straipsnelių apie
kalbos gryninimo ir tikslinimo faktus. Pik-
tinamasi netinkamu žodžių ištarimu gyvo-
joje kalboje. Taip pat puolami blogos sin-
taksės sakiniai, duodant pavyzdžius. Sako-
ma, kad anglų k. mokytojai dabar nepa-
kankamai uoliai dirba mokyklose, todėl
kalbos reikalai vis blogėja.

—o—

Praeitą vasarą miręs rašytojas Morton
Thompson, vos 45 metų, pradėjo rašyti labai
jaunas. Vos 12 metų būdamas, jis apsispen-
dė būti rašytoju, o 15 metų jau jis pardavė
pirmą savo rankraštį Life žurnalui. Dabar
jo paskutinis romanas "Not as a stranger"
yra geriausiai perkama knyga (bestseller).

—o—

The Irish Vanishing knygoje surinkta net
16 autorių straipsniai apie Airijos gyventojų
mažėjimą, diskutuojant priežastis ir statant
klausimus ateičiai. Štai, 1841—1951 metais
sumažėta gyventojų beveik per pusę (nuo
8,177,945 nusmukta iki 4,330,172). Iš penkių
vyrų tarp 30 ir 34 metų vos tik du Airijoje
yra vedę. Krašte labai daug viegungių vyrų,
o moterys, norėdamos ištekėti, keliauja į
kitus kraštus. Kai kas nurodo priežastis —
ypatingai ramų ir švelnų klimatą. Kiti daro
priekaištus dvasinio gyvenimo vadovams
(kunigams), esą jie daro įtakos šiam faktui,
t. y. žmones nuteikia daugiau į vienuolinį
celibatinį gyvenimą. Straipsnių autoriai, iš-
skyrus vos vieną, yra katalikai.

Bajorai

Eik šalin, durniau! Suimkite durnių.

Caras

Palikite jį. Pasimelski už mane, vargše
/Mykoliukai.

(nueina)

Glušelis

(jam įkandinė)

Ne, ne, negalima melstis už carą Herodą —
Dievo motina draudžia.

(Bus daugiau)

KALBOS DALYKAI

REDAGUOJA
DR. P. JONIKAS

PASIŽIURĖKITE Į VEIDRODĮ, PONAI MISTERIAI

Mūsų priežodis sako, kad žmonės kito akyje pastebi ir krislą, bet savo — nė rašto nemato.

Vienas mūsų savaitraštis, paminėdamas pastarąjį Lietuvos Kalbos Draugijos Čikagos skyriaus susirinkimą, rašo, jog jame, prisiminus mūsų rašomosios kalbos tėvą Joną Jablonskį, buvę nusiskūsta, kad nesą kam rūpintis mūsų kalba (? K.). Pats tų pastabų autorius išveda, jog nusiskūdimai nieko nepadėsia, "kai niekas (sic! K.) nesiryžta tęsti jo darbo nelaukiant tvarkyti ir tobulinti lietuviškąją kalbą, atsiremiant gyvosios žmonių vartosenos" (citatose kalba netaisyta. K.).

Čia daug kas pripaistyta iš lengvos rankos, kas, matyt, ir pačiam autoriui neaišku. Bet iš tų pastabų kyšo nepasitenkinimas mūsų dabartinių kalbininkų darbu.

Pažiūrėkim, kas daugiau čia kaltas!

Ar gerai paruoštų mūsų kalbininkų dabar čia mums trūksta? Jei per daug jų ir nėra, tai vis dėlto jie darbą dirba ir padirba. Tik svarbu, kad būtų jų patarimų, žodžio, bent pagrindiniuose dalykuose, klausoma.

Bet toli gražu to nematyti! Nematome to darant (su visiška mažomis išimtimis) ir pačius laikraščius, kurie net turi įsivedę kalbos skyrelius, nusimanančių kalbininkų vedamus. Kartais atrodo, kad jie įsivesti tik dėl akies, visai nemanant net patiems redakcijų žmonėms laikytis to, kas kalbos skyreliuose skelbiama. Juo labiau maža tesirūpina kalba tie laikraščiai, kurie tokių skyrelių neturi. Iš tokių laikraščių, kuris vargu ar kiek rimčiau kreipia dėmesio į savo kalbos kultūrą, yra ir tas, iš kurio ėmėme aną citatą.

Gerbiamieji, kartais pasijuokiamas iš atsilikusio savo rašyba ir kalba Pensilvanijos angliakasiams leidžiamo "Saulės" laikraščio. Bet juk ir kai kurie kiti JAV laikraščiai nedaug kuo nuo jos skiriasi; kartais gal tik tuo, kad vietoj aną laikraščio sz rašo š, o šiaip, istorinės perspektyvos akimis žiūrint, ir patys sau kėblina Mahanojaus "Saulės" kelias.

Taigi kodėl tokie laikraščiai, kurie pasišauna priminti, kad mūsų kalbą reikia tvarkyti, patys nesitvarko? Kodėl tie patarėjai, kurie pasigenda Jablonskio autoriteto, nepaiso, ką mūsų kalbininkai rašo ir pataria?

Tiesa, mūsų kalbininkai gal ne visais klausimais turi visai vienokią nuomonę. Sakysime, vieni nori laikyti mūsų tradicinės (jablonskinės) rašybos, kuri siūlo reformuotą ("Lietuvių kalbos vadovo") rašybą. Tas, žinoma, praktiniame bendrinės

kalbos darbe nėra gerai. Bet tai nėra kokia nenugalima kliūtis mūsų bendrinei kalbai tvarkyti ir kelti ar bent palankyti mūsų bendrinės kalbos kultūrai. Nekalbant apie tai, kad tiek vienos, tiek antros rašybos sekėjai patys abi rašybas maišo, kai kurie laikraščiai bei knygų autoriai ir visai jokių rašybos bei gramatikos taisyklių nesilaiko. Argi tam kalti kalbininkai? Argi tie kalbininkai nerašo, kad laikraščiai bei raštų autoriai turėtų daugiau susirūpinti savo kalbos kultūra?

Kalbos praktiniams reikalams, mūsų kalbai saugoti nuo apleidimo bei sunykimo ir Čikagoje jau kelinti metai veikia Lietuvių Kalbos Draugijos skyrius. Ar daug anokių priekaištautojų prisideda prie jos darbo, nors visi kviečiami prie to darbo dėtis? Ar daug ir minėtame laikrašty buvo skirta vietos buvusiems LKD susirinkimams, juose keliamiems klausimams aprašyti? Atrodo, jog tiek šis laikraštis, tiek ir kiti ne mažiau lietuviškajam reikalui pasitarnautų negu lig šiol, jei nors retkarčiais tokius kalbinio gyvenimo reikalus iškeltų šalia nuolatinių "parių" ir "grandopeningų" aprašymų su rūgščiais kopūstais ir lietuviškomis dešromis.

Dar būdingas anokiems pamokslininkautojams faktelis. Prieš keletą metų aname pat laikrašty buvo "patarimas" mūsų kalbininkams, kurie jau tada laikraščiuose, jų kalbos skyreliuose sielojosi mūsų gimtosios kalbos reikalais, mokytis anglų kalbos, kad jie "galėtų geresnį darbą gauti". Dabar jiems kita giesmelė giedama.

Tie mūsų visuomenininkai, kurie į kalbamąjį dalyką rimtai žiūri ir jį supranta, turėtų ne neapgalvotomis pastabomis reikalą stumti į šoną, bet rimtai prisidėti prie darbo, kuris mūsų kalbininkų ir kitų mūsų kalba besirūpinančių kultūrininkų yra varomas ir organizuojamas. Vienomis pastabomis reikalo iš esmės nepataisysim, reikia dirbti ir tesėti. O dar nedirbantiems reikia stoti į darbą! *Kalbininkas*

VELYKINIAI SVEIKINIMAI VISIEMS

Pabandykite Mrizek'o ruginę ir kvietinę duoną.

Jūsų krautuvininkas, tavernos ar delikatesų krautuvės savininkas turi Bohemiškos Mrizek'o duonos ir įvairiausių šviežių jų kepyklos gaminių. Jeigu jis neturėtų Mrizek'o gaminių, tai jis, telefonuodamas CRawford 7-1920, gali Jums juos užsakyti. Jūs patys galite patelefonuoti arba parašyti

R. J. MRIZEK CO.
1801 S. CALIFORNIA AVE.
CHICAGO, ILLINOIS

Jų atstovas tuoj susižinos su Jumi.

LINKSMŲ PAVASARIO ŠVENČIŲ VELYKŲ

visiems draugams ir kostumeriams linki

J. PETRAITIS Tavern & Liquor Store

JOE ir ONA PETRAIČIAI savininkai

Didžiausias pasirinkimas visokios rūšies degtinės, vyno ir alaus.

Viskas parduodama pigiausiomis kainomis

658 West 35th St.

Tel. YArds 7-6175

Šventų Velykų Proga Savo Klientus Sveikina Drabužių Valykla

"R Ū T A"

Sav. ONA JUODKIENĖ

3255 SO. HALSTED ST.

Tel.: DANUBE 6-5693

"BALTOJI MEŠKA" SVEIKINA

Lietuviškojo alaus bravoro "Balta Meška" prezidentas Idefonsas Šadauskas darbe sunkiai susižeidė strėnas ir stuburkaulį ir balandžio mėn. 13 dieną atsigulė į šv. Antano ligoninę. Tačiau, visų bravoro darbuotojų vardu sveikina lietuvius ir linki visiems linksmi praleisti Velykas su "Baltos Meškos" buteliais ant velykinio stalo

LINKSMŲ VELYKŲ VISIEMS LINKI

A. PETKUS LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

6812 So. Western Avenue
Telefonas: GROVEHILL 6-0142

1410 South 50th Avenue
Telef.: TOWNHALL 3-2109 Cicero, Illinois

KOPLYČIOS VISOSE MIESTO DALYSE

Europos kultūros vieningumas

Praėjusių metų gale per britų BBC radiją buvo suorganizuotas ciklas paskaitų apie Europos kultūros vieningumą. Dalis tų paskaitų buvo skirta Rytų Europai ir šiomis savaitėmis ji išėjo atskira brošiūra. Įžangoje "Vidurio ir Rytų Europos Komisijos" pirmininkas Richard Low rašo, kad vienas pagrindinių tikslų, organizuojant minėtą komisiją ir ruošiant paskaitų ciklą, buvo "išryškinti šaitus, kurie riša Rytus ir Vakarus". Toliau Low kalba apie visos Europos civilizacijos ir kultūros bendrumą, kuris, nežiūrint kalbinių, tautinių ir kitų skirtumų, yra ryškiai pastebimas ir nesunaikinamas. Net geležinė uždanga jo negalinti paneigti.

Kalbėdamas apie eventualų Europos kultūros vieningumo naują suklestėjimą, autorius neslepia savo optimizmo, kurį remia faktai, kad "sovietų ekspansija buvo sulaukta". "Jeigu totalitarinis režimas, rašo Low, negali būti maitinamas nuolatiniiais laimėjimais ir ekspansija, jis yra pasmerktas žūti". Todėl Vakarų pavykusios pastangos sulaukyti bolševizmą, autoriaus nuomone, netarpiškai prisideda prie Rytų Europos išlaisvinimo, kuris gali ateiti net be karo.

Christopher Dawson išvedžioja apie religinį Europos vieningumą, kuriam būdinga toji pati visiems europiečiams bendra "artimo meilė".

Denis Heanley, britų Darbo Partijos veikėjas, rašo apie Europos socializmą. Jo žodžiais, Rytų Europos tautos netekdavo dažniau laisvės, negu vakariečiai, todėl laisvės troškimas pas jas yra ypatingai didelis ir jis duoda vilčių, kad pagaliau laisvės principas bus ten įgyvendintas.

Konservatorių partijos narys J. Amery rašo apie taikos negalimybę, kol Europa yra padalyta. Dėl to padalinimo kenčia ne tik Rytų, bet ir Vakarų

Europos tautos. Jeigu negalima su sovietais susitarti dėl Austrijos ir Vokietijos, tai tuo labiau nebus galima susitarti dėl visos eilės Rytų Europos tautų. Kol Rytų Europoje diktuoja sovietai, negali būti net kalbos apie tikrą taiką.

Apie Europos teisės bendrumą rašo britų juristas Richard O'Sullivan, o apie Europos literatūros vieningumą — žinomas poetas T. S. Eliot, kuris jau ir anksčiau yra išleides studiją tuo pačiu klausimu.

Buvęs britų ambasadorius Maskvoje Sir David Kelly tarp kita ko pastebi, kad Vakarams sustiprėjus, Rytų Europa negalės likti sovietų įtakoje.

Nežiūrint gilių išminties ir intelekto, kuris jaučiamas minėtuose straipsniuose, betgi metasi į akis tam tikras naivumas, kuris būdingas vakariečiams, kai jie bando kalbėti apie sovietus. Dar ir šiandien yra žmonių, kurie tiki, kad Rytų Europos tautų išlaisvinimas yra galimas ir be karo.

ŠTAI NAUJAS DALYKAS
UŽSAKYKITE pagarsėjusį skanumyną rusva FRENCH FRIED SHRIMP. Ivaiviausios rūšies vėžiai ir žuvis
S H R I M P H E I G H T S
SKyline 5-2340
289 EAST 14th STREET
Chicago Heights, Illinois
3623 MAIN STREET
Indiana Harbor, Indiana
Atidaryta nuo pirmadienio iki šeštadienio, nuo 9 ryto iki 2 val. nakties.
Šis kuponas yra 25 centų vertės užsakant JŪROS VĖŽIUS arba VIŠTIENĄ
Pasiūlymas galioja iki 1954 m. gegužės 1 d. Turite įteikti šį kuponą.

LINKSMŲ VELYKŲ
visiems savo klientams linki

BRUNO'S KEPYKLA

"Kas valgo Bruno duoną, visad žydi kaip aguona"

3339 S. Lituanica Ave. Tel.: CLiffside 4-6376

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
Visiems savo kostumeriams ir draugams linki

ZOLP'S MILLWORK

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

SYLVESTRAS ir MARIE ZOLP, savininkai

3554 South Halsted Street
Telef.: YArds 7-2576

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

AMERICAN
LEGION

DARIUS-GIRENAS
POST NO. 271

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

LINKI SAVO RĖMĖJAMS, DRAUGAMS

IR VISIEMS GEROS VALIOS LIETUVIAMS

Bill P. Juodagalvis,

Commander

Direktoriai ir Nariai

DARIUS - GIRENAS

POST NO. 271 AMERICAN LEGION

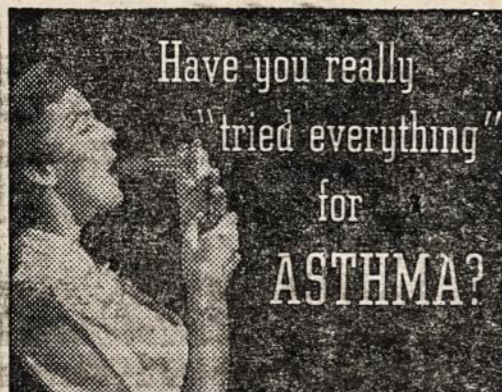
DEPARTMENT OF ILLINOIS

4416-20 So. Western Avenue

Chicago 9, Illinois

Phone: LAfayette 3-8484

Phone: VIRginia 7-3939

Have you really
"tried everything"
for
ASTHMA?

Try inhalation therapy with the
ASTHMANEFRIN®

Nebulizer and Solution 'A'® Inhalant
on a 10-day money-back guarantee. So
easy to use — just inhale the mist-like
vapor directly into the affected area.
Let us tell you about the welcome
relief thousands of users are finding
with AsthmaNefrin after other means
had failed.

**TRAFICANTE
BROS.**

2301 W. Taylor Street
TAylor 8-9100

739 So. California Ave.
SAcramento 2-0301

Open Monday and Thursday Evenings

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, APRIL 17, 1954

Totalaus karo šimtmetis

Amerikos spauda labai palankiai ir dideliu susižavėjimu rašo apie naujai pasirodžiusią žinomo prancūzų publicisto, "Figaro", "Preuves" ir kitų laikraščių bei žurnalų politinio komentatoriaus Raymond Aron knygą, kuri anglų vertime vadinasi "The Century of Total War" (Doubleday, 379 psl., \$5).

Knyga suskirstyta į penkis skyrius, kuriuose dabartinė politinė pasaulio situacija nagrinėjama, žiūrint iš istorinės perspektyvos, analizuojant jos susidarymo priežastis ir ieškant ateities provaisčių. Knygos esmę sudaro konflikto tarp Rytų ir Vakarų buvimas. Mūsų gyvenamasis laikotarpis yra revoliucijų amžius. Nacionalinė ir socialinė revoliucija, kurią brandino amžiai, eina per visus pasaulio kontinentus. Jos gajumas ypač jaučiamas Azijoje ir Afrikoje. Autoriaus nuomone, tą revoliuciją sukūrė ne bolševizmas, bet kiti faktoriai. Bolševizmas tačiau ją labai vykusiai eksploatuoja ir todėl jo įtaka pasauly taip greitai ir taip galingai auga.

Iš kultūros pasaulio

— *Lituanistikos muziejų* projektuojama suorganizuoti Argentinos lietuviai Buenos Aires mieste. Pirmoje eilėje bus sutelkta medžiaga, kuri liečia Argentinos lietuvius. Daug eksponatų tikimasi pateikti iš mokslininko Domeikos, aušrininko Višteliausko, knygnešio Paugo, kap. Daukanto, Baltuko ir kt. žinomų asmenų gyvenimo bei darbuotės.

— *Prof. Juozas Žilevičius* atvyko į JAV prieš 25-rius metus. Gyvendamas Amerikoje, jis parašė nemažą muzikos kūrinį, apie 100 muzikos klausimais straipsnių, organizavo dainų šventes, dirigavo choras ir šiaip reiškėsi kultūriniame lietuvių gyvenime. Šiuo metu prof. Žilevičius gyvena Elisabeth, N. J., ir šalia savo tiesioginio darbo ruošia medžiagą lietuvių muzikos istorijai.

— *Skulpt. Teisutis Zikaras* priklauso Australijos Viktorijos Skulptorių Sąjungai. Šios sąjungos narių surengtoje parodoje jis dalyvavo su trimis darbais, iš kurių "Rūpintojėlis" išsiskyrė savo originalumu ir savitumu. Australijos spauda jo darbus įvertino labai teigiamai.

— *Antanas Gustaitis* spaudai paruošė humoristinių eilėraščių rinkinį "Anapus teisybės".

— *Vytautas Maželis*, žinomas meninės fotografijos meistras, šiais metais buvo surengęs New Yorke mažą savo darbų parodėlę. New Yorke didžiosios spaudos atsiliepimai apie šią parodėlę buvo palankūs.

— *Juozas Tininis*, graikų ir lotynų kalbų specialistas, iš Australijos atvyko apsigyventi į Chicagą. Literatūroje jis reiškiasi, versdamas vokiečių ir prancūzų kūrinius į lietuvių kalbą.

— *Antanas Skėma* ilgesnį laiką gyvenęs Montrealy, neseniai sugrįžo į New Yorką, paršiveždamas naujo savo romano rankraštį.

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

Mrs. Naujokas

savo kostumeriams ir draugams linki

MONARCH LIQUORS

Mr. Naujokas

Savininkai ALEKSANDRA IR JUSTINAS NAUJOKAI

3529 S. Halsted St.

Tel. YA 7-6054

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

VELYKŲ ŠVENČIŲ PROGA SVEIKINU VISUS KOSTUMERIUS IR PAŽISTAMUS, KURIE ATŠILANKO Į MANO TAVERNĄ, ESANČIĄ 111th IR KEAN AVE., NORTH EAST CORNER.

Tuo pačiu metu pranešu artimiesiems ir pažįstamiems, kad šių metų bal. 24 d. 12 val. perkelsiu savo vyro Joseph Petrušonio kūną iš kapo į mauzoliejų, pastatytą švento Kazimiero kapinėse.

Dariaus-Girėno Postas Nr. 271 ir kun. Vyšniauskas dalyvaus perkėlime.

Visus savo ir Juozo gimines, draugus bei pažįstamus meldžiu tą dieną atvykti į perkėlimo iškilmes.

VINCENTA PETRUŠONIS.

LINKSMŲ VELYKŲ VISIEMS MŪSŲ KOSTUMERIAMS IR VISIEMS LIETUVIAMS

Stanley Litwinas, pres.

Carr-Moody Lumber Co.

STANLEY LITWINAS, PRESIDENT

3039 SO. HALSTED STREET

TEL. Victory 2-1272

JOIN NOW!

Contact your local Civil Defense Director (local Civil Defense phone and address) or write to:

Ground Observer Corps, U. S. Air Force, Washington 25, D. C.

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

—SATURDAY, APRIL 17, 1954

MŪSŲ MOKYKLA

ILINOJAUS LIETUVIŲ MOKYTOJŲ SAJUNGOS PEDAGOGINIS SKYRIUS
Redaguoja Klevas Girvilas, 5208 So. Morgan St., tel. Boulevard 8-8611.

Nr. 43 CHICAGO, ILLINOIS 1954.IV.17

„Šeštadieninės mokyklos rūpesčiai“

Straipsnis „Aiduose“

Tokiu vardu pavadintas š. m. kovo mėnesio „Aidų“ straipsnis, parašytas Juozo Alaušiaus. Pirmoje straipsnio dalyje autorius ragina visuomenę daugiau rūpintis šeštadienine mokykla, nes „lietuviškojo mūsų vaikų auklėjimo problema nėra išspręsta pačiu šeštadieninės mokyklos sukūrimo faktu“. Konkrečiai: visuomenė turi paremti mokyklų vakarus, koncertus, juose dalyvaudama, turi daugiau rūpintis tų mokyklų piniginiu išlaikymu ir moraline parama. Autorius akcentuoja: „šeštadieninė mokykla turi visą laiką likti visos visuomenės rūpesčiu“. Visuomenę turėtų žadinti ir tuo klausimu judinti mūsų spauda. Nors atskiro pedagoginio žurnalo leidimas būtų užsidarymas savo, mokytojų, tarpe, bet išėjimui „visuomenėn su savaisiais rūpesčiais“ turėtų būti atvira visa lietuviškoji spauda. Autorius džiaugiasi, kad „abiejuose dienraščiuose yra įvesti mokytojų skyriai pedagoginiams klausimams“, tik gailisi, kad „šie skyriai lieka pernelyg silpni, vos vegetuoja“, linkėdamas jiems sustiprėti.

Antroje straipsnio dalyje kalbama apie šeštadieninę mokyklą ir lietuviškąjį auklėjimą, paliečiant tokius klausimus: ar šeštadieninė mokykla kalta, kad nesulaiko mokinių nuo nutautimo? ar būtų naudinga pakeisti lituanistikos mokymą pasakomis ir šiaip vaikų suįdominimu, praleidžiant laiką užsiimant įdomyėmis? kokia mokytojo atsakomybė, kad „lituanistikos mokymas neviršų neapykantos objektu“?

Trečia pagrindinė autoriaus mintis: šeimos ir tėvų atsakomybė ir rūpestis, sulaikant vaikus nuo nutautimo. Kas daryti, kad mokinių nereiktų varu mokyklon varyti? kad jie stengtųsi mokytis ir pasiruošti šeštadienio pamokoms taip pat, kaip ruošiasi kasdieninei mokyklai? ar mokytojai turi „gailėtis“ silpnų mokinių, keldami juos iš klasės į klasę, nors to nebūtų verti? kas daryti, kad lietuvių kalba vaikui

neliktų našlaitės vietoje? kas daryti, kad tėvai paremtų mokytojus, šiems stengiantis drausminti mokinius? ir t.t. Į šiuos klausimus randami trys pagrindiniai atsakymai: 1. *tėvai turi rūpintis, kad vaikas lietuviškai skaitytų*, ne tik šeštadienio mokykloje, bet *per visą savaitę*; 2. visais šeštadieninės mokyklos klausimais reiktų „pakartotinai kalbėti laikraščiuose“ ir 3. turėti dažnesnius metinius tėvų susirinkimus ir juose kelti ir nagrinėti praktiškus mokymo ir auklėjimo klausimus.

Panaudojant mokinių pagimą, laisvai pasireikšti ten, kur jų nevaržo mokyklos „pareigos“, reiktų kuo daugiau juos burti į jų pačių moksleivines organizacijas, užmirštant senus „autoritarinių metų prietarus, jog moksleiviams nedera „politikuoti“, t. y. organizuotai reikštis“. Tų organizacijų — ateitininkų ir skautų, o jei tų nepakanka, ir naujų — išlaikymu reiktų rūpintis „nemažiau, kaip pačios šeštadieninės mokyklos išlaikymu“.

Išvadoje autorius taria, kad „gresia pavojus šeštadienių lituanistikos mokyklai virsti ar būti paverstai tik „simboline“. Bet turime žinoti: *jei simboliškai virs šeštadieninė lituanistika* (Tęsinys 8-am pusl.)

Linksmų Velykų švenčių
savo klientams ir
draugams linki

J. KARVELIS ir CO.

3249 So. Halsted St. DA 6-1136

3322 So. Halsted St. YA 7-0677

**EASTER
GREETINGS**

**ANTHONY
VOGEL**

**NUOTAIKINGŲ IR RAMIŲ VELYKŲ
visiems lietuviams pirkėjams linki**

EDWARD'S BAKERY
Savininkas VILIUS ALBRECHTAS

Lietuviški tortai • „Napoleonai“ • Gryna rugienė duona
Priimami užsakymai —o— Veikia dvi parduotuvės

2616 West 69th St.
Tel.: GRovehill 6-9241

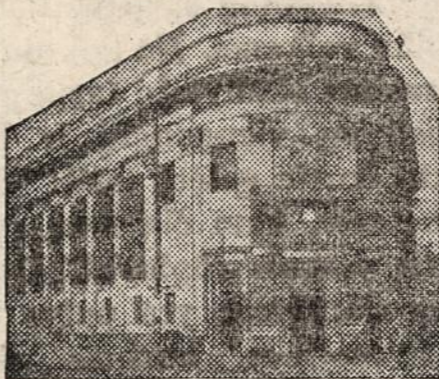
2538 West 59th St.
Tel.: HEmlock 4-3883

Šie Patarnavimai Teikiami Jums Čia:

- TUPMENŲ SĄSKAITOS—Kiekviena sąskaita Federal Savings & Loan Insurance Corp. apdrausta iki \$10,000.00.
- SAUGIOSIOS PASIDĖTI DEŽĖS—Jūsų brangenyboms nuo gaisro ir vagystės apsaugoti.
- APDRAUDOS TARNYBA—Visokeriopa Apdrauda visiem jūsų reikalams patenkinti.

- NAMŲ PASKOLOS—Pagerinimui, remontui, statybai arba pirkimui jūsų namų.
- PINIGŲ KEITIMAS—Čekių keitimas — Money Orders.
- UTILITY UŽSIMOKĖJIMAS—Vandeniui, Šviesai, Gazui.

**FAIRFIELD SAVINGS and LOAN
ASSOCIATION**

TURTAS praneša \$27,000,000.00

Kampas Milwaukee - North - Damen Ave's

Telefonas: EVerglade 4-3600

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

Linkime visiems lietuviams

Paulina Russian - Turkish Baths

CHAS. LAURINAVIČIUS IR SŪNUS, Sav.

1657 West 45th Street.

Virginia 7-9493

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

Visiems savo kostumeriams ir draugams linki

PIVARONAS BAKERIES

KEPAME LIETUVIŠKĄ RUGIENĘ
IR KVIETINĘ DUONĄ

4622 So. Marshfield Avenue
Telefonas: FRontier 6-4622

VELYKŲ ŠVENČIŲ
SVEIKINIMUS
SIUNČIA VISIEMS
LIETUVIAMS

**SLOTKOWSKI
SAUSAGE CO.**

2017-29 W. 18th STREET
Tel.: CANal 6-1667

ZINOMA DAUGIAU NEGU 37 METAI SAVO
„BUYING BRAND“ WIENERS

Sveikiausi ir skaniausi. Sveikiausios ir skaniausios WIENER dešrelės visame mieste. Artimiausioje savo grosernėje paprašykite:

„BUYING BRAND“ WIENERS

(Tęsinys iš 7-to pusl.)

kos mokykla, tai lygiai simboliniu virst ir mūsų vaikų lietuviškumas".

Tą įdomų ir ilgą p. Juozo Alaušiaus straipsnį būtina reiktų paskaityti ne tik šeštadieninių mokyklų mokytojams ir jų mokinių tėvams, bet visiems, kuriems rūpi lietuviškasis auklėjimas ir lietuviškumo išlaikymas. Autoriaus išvados ir nurodymai, nors, be abejo, rūpestingų mokytojų ir tėvų jau ir pačių perprasti, šitame straipsnyje yra aiškiai suformuluoti, išryškinti ir pabrėžti.

Pedagoginiai skyriai dienraščiuose

Prie šio trumpo ir suglausto autoriaus straipsnio apibendrinimo norėtusi pridėti pora minčių, susijusių su mokytojų skyriais dienraščiuose. Kas kaltas, kad šitie mūsų skyriai silpni, o kartais ir visai apmiršta? Redaktoriai? Redaktoriai patys vieni negali skyriaus parašyti. Jeigu jie, bėdos prispausti ir neturėdami bendradarbių straipsnių, tai padaro, tai yra nenormalus reiškinys, kuris parodo redaktoriaus gerą valią ir pasiryžimą žūt būt išlaikyti skyrių, bet kartu meta juodą dėmę skyriaus bendradarbiams. Išėitų, kad kalti skyriaus bendradarbiai, vadinasi tie, kurie į skyrių rašo. Nebūtų protinga plakti tuos, kurie jau veža. Tai gal reiktų barti tuos, kurie šalia stovėdami žiūri ir nieko nedaro, nors vežimas krypuoja ir virsta? Lengva būtų ir plakti ir bartis, jeigu tai išjudintų nerangiųjų sąžinę ir privartytų juos prie plunksnos. Betgi žinome, kad laikraštinė retorika yra šaudymas į dangų, nepasiekias nė vieno, nebent iššaukias ironiška pastaba: žiūrėk, kaip karščiuojasi!

Kas turėtų būti skyrių bendradarbiai? Lengviausia būtų sušukti: mokytojai! Mokytojų skyriai, mokytojams mokymas ir auklėjimas rūpi, tai tegu jie

sau ir rašinėja! Mes, skaitytojai, žvilgtersime į anraštes, pasižiūrėsime, kas po straipsniais pasirašo, ir gal perskaičysime ir straipsnį, jei... laiko turėsime. Taip skaitytojas jaučiasi pilnai savo šventą pareigą atlikęs ir dailiai rankas nusiplauna. Betgi skaitytojų tarpe turime ne vien baltaplaukius senelius ir žilagalves senutes, kurie vaikų vaikus išaugingę, gali ramia sąžine ilsėtis ir palikti tuos rūpesčius apie vaikų lietuviškumą savo vaikams ir vaikų vaikams. Ne tiek daug gal rasime skaitytojų tarpe nerūpestingų viengungių ir bevaikių, kurie galėtų tarti: "Savo neturiu, kam čia man svetimais vaikais rūpintis!" Dauguma skaitytojų yra patys tėvai ir motinos, kuriuos visų sunkumu yra užgriuvę lietuviškumo išlaikymo rūpesčiai. O taip pat dauguma senelių, viengungių ir bevaikių jaučia, kad ne vien jų pačių kūno ir kraujo vaikai yra jų vaikai, bet visi lietuviško kraujo vaikai yra jų vaikai, kurių tautinės sąmonės išlaikymas yra visų reikalas. Jeigu sutiksime, kad dauguma laikraščių skaitytojų yra sąmoningi lietuviai, kyla klausimas, kodėl tiek maža iš jų tarpo pasirodo savo rašytu žodžiu šiuose skyriuose.

Gal būt nemokytojai nerašo, nes tai esą "mokytojų" skyriai? Pirmoje eilėje šie skyriai nėra mokytojams, bet tėvams ir visuomenei, todėl tėvai ir visuomenė turėtų daugiau atsiliiepti ir judinti, gvildinti rūpimus reikalus. Tam nereikia įgudusios plunksnos. Laišką parašyti visi mokame. Savo rūpesčiais pasiskusti visi sugebame. Patarimus davinėti taip pat galime. O jeigu tai galime daryti žodžiu, kodėl ne raštu? Štai, vienos šeimos vaikas nenori nė matyti lietuviško laikraščio, nesidomi lietuviška knyga, gėdosi lietuvių kalbos, o kitos šeimos vaikas — žvalus lietuviukas, brangina savo laikraštėlį, neatmušamas nuo lie-

(Tęsinys 9-tam psl.)

PRASTAI JAUČIATĖS DĖL

Galvos skausmo . . . Nevirškinimo
Skrandžio Sutrikimo
Nervingumo - Nemigos - Prasto
Apetito . . . Skrandžio dujų
kylančių
dėl užkietėjimo?

Isigykite Dr. Peter's Gomozo šį vakarą, ir pamatysite, kad rytoj jausitės daug geriau. Priežastis to yra, kad Gomozo teikia trigubą pagalbą — (1) liuosuoja vidurius, (2) išsklaido dujas, (3) sustiprina skrandį. Gomozo gaminama pagal ypatingą receptą iš aštuoniolikos (18) (o ne tik iš vienos arba dviejų) žolių, šaknų ir botaniškų medžiagų. Gamina firma turinti 84 metų patyrimą paruosime patikimų naminių gyduolių.

Kodėl turite kentėti dar nors vieną dieną dėl užkietėjimo? Padarykite kaip daugelis kitų daro — isigykite daugelio jau išbandytą gyduolę Dr. Peter's Gomozo.

Nusipirkite butelį šiandien. Jei negalite gauti Gomozo savo apylinkėje, pareikalaukite Specialaus Pasiūlymo Išbandymui.

Pasiųskite šiam "Specialiam Pasiūlymui" Kuponą Dabar

Vardas..... Idėtas čia \$1.00. Prisiųskite, apmokamu paštu, 11 uncijų dydžio butelį GOMOZO.
Adresas..... DR. PETER FAHRNEY & SONS CO.
Dept. 670-56-2A
Miestas..... 256 Stanley St., Winnipeg, Man., Canada
1541 N. Ravenswood Ave., Chicago 40, Ill.

LINKSMŲ PAVASARIO ŠVENČIŲ
VELYKŲ VISIEMS LIETUVIAMS
LINKI

ALFONSE F. WELLS
TEISEJAS

CLUB DELISA

Presents
SAMMY DYERS — "Heat Wave"
With RED SAUNDERS
And His Great Orchestra

DANCING DYERETTS

5521 S. State Street NOrmal 7-9243
• Billie Brooks • 8 Delisa Chorines
• Sandra • Lonnie Simmonds
• Lewis Dabney • Allan Drew, M. C.

Added Attraction THE DON FONTAINE TRIO

IŠLEIDŽIAMA RIBOTAS SKAIČIUS

LIETUVIŲ SIMFONINĖS MUZIKOS PLOKŠTELIŲ

Leidinyje:
Lietuvos Himnas
Grudžio "Lietuvoje"
Bacevičiaus Simfonija Nr. 1
Jakubėno "Legenda ir Rapsodija"

SIMFONINIŲ ORKESTRĄ
diriguoja
JERONIMAS KAČINSKAS
KAINA \$5.00

CURTAIN CALL CONCERTS, INC.
4424 Furman Avenue
Bronx 66, New York

VERAVOX MASTERPIECE RECORDS

Prašau atsiųsti ..... egz. lietuvių simfoninės muzikos plokštelių. Rankpinigių siūnciu \$..... Likusius \$..... su persiuntimo išlaidomis sumoku, plokšteles pristaciūs, COD.

Vardas.....

Adresas.....

Miestas.....

NAUJA BENDROVĖS VADOVYBĖ

(Tęsinys iš 8-to psl.)

tuviškos knygos, veržiasi į vaidinimus. Abiejų vaikų tėvai atrodo vienodai rūpestingi savo vaikams, vienodai geri lietuviai patys. Kur klysta ir kokias iš šalies nematomas kliūtis sutinka pirmojo vaiko tėvai? Kokius metodus vartoja antrojo vaiko tėvai? Jei susitiktų pirmojo ir antrojo vaiko tėvai, be abejo, galėtų daug ko vienas iš kito pasimokyti. Kodėl tas pasimokymas negalėtų būti atliekamas per laikraštį? Dažniausiai spaudoje skaitome tik nusiskundimus lietuviybės išlaikymo klausimais. O būtų labai įdomu ir naudinga pasiskaityti ir pasigyrimus, pasidžiaugimus apie sėkmingą lietuviybės išlaikymą; ne vien, kaip įprasta, pažymint, kad toks ir toks vaikas gražiai lietuviškai kalba, bet, daug svarbiau, koku būdu ir kokiomis priemonėmis tėvai išlaikė ar įdiegė vaiko meilę lietuviškumui.

Atrodo, peršykščiai pasirodo skyriuose ir patys mokytojai. Dažnai laukiame nesulaukiame žinių apie mokytojų susirinkimus. Tėvų susirinkimai turėtų išsamiau būti aprašomi, nes jie priduoja noro ir energijos ir nesilankantiems judintys iš letargiško miego. Galėtų būti daugiau nagrinėjami jaunimo organizacijų klausimai, ne vien iškeliant, kaip iki šiol, jų ydas, bet atrandant ir gerųjų pusių, kurių negali trūkti. Mokytojai turėtų pasidalinti mokymo išpūdžiais ir metodais su savo tolimaisiais kolegoms. Mokytojų darbas ir problemų iškėlimas spaudoje būtų ypatingai naudingas, nes padėtų tėvams ir visuomenei ne vien suprasti ir atjausti mokytojo rūpesčius, bet ir nurodytų būdus, kur ir kaip padėti šeštadienio mokyklai, kaip kovoti su gatvės, komikų, kinų ir televizijos negeistina įtaka.

Jaunimo Teatro išlaikytojai norėtų žinoti, kaip tėvai ir mažieji žiūrovai priima spektaklį, kas jame patiko ar nepatiko, ir kodėl. Čia neužtenka eilinio korespondento įvertinamojo aprašymo. Kodėl tėvas negalė-

tų paraginti sūnų ir dukterį surašyti spektaklio išpūdžius ir pasiūsti skyriui? Vaikui būtų džiaugsmas matyti savo raštą spaudoje, tėvui malonumas, o visiems kitiems įdomu. Štai, "Eglutėje" mažutė skaitytoja pasiskundė, kad nemėgstanti eilėraščių vis apie tą patį katinėlį, tuojau rimti žmonės pradėjo cituoti mažosios žodžius spaudoje. O tai tik vienos mergytės nuomonė! Be abejo, būtų svarūs ir kiti vaikų pasisakymai apie savo laikraštėlius, teatre pastatymus, šeštadieninę mokyklą. Tik reikia atsiminti, kad patys vaikai nepradės rašinėti nė savo laikraštėliams, nė mokytojų skyriui. Čia juos turėtų paraginti tėvai ir mokytojai, pirma patys žodžiu su vaikais apkalbėję rūpinimą klausimą, o paskui paragindami juos išreikšti savo mintis raštu.

Redaktorius pakartotinai prašo ir prašo kolegas mokytojus ir brangiuosius skaitytojus atsiliepti savo nuomonėmis, kritika ir klausimais į skyriuje tilpusiuosius straipsnius. Kolega redaktorius savo vaikų neturi, rūpinasi svetimais. Kolega redaktorius už savo darbą ir sugaištą laiką algos negauna. Turėdami prieš save gerą jo pavyzdį, galėtumėme ir mes — vaikų tėvai, kolegos mokytojai ir rūpestingieji lietuviai — kada nekada vieną kitą žodį iš savo gausių patyrimų ir galvojimų parašyti ir tuo kryptantį šitų skyrių vežimą prilaikyti. Iš to būtų visiems naudos ir malonumo.

—Sonė Tomarienė

(Tęsinys 10 psl.)

perka tose krautu-
mo garsinasi NA!

E A S T E R
G R E E T I N G S

A G O S T I N O S
R e s t a u r a n t

1121 No. State

SAUGESNĖS vietos taupymui niekur nerbsite. Kiekviena sąskaita apdrausta iki \$10,000. Penkiasdešimt penki metai patyrimo ir draugiško pataravimo.

Štabas kalba lietuviškai

D I S T R I C T
S A V I N G S

and LOAN ASSOCIATION

3430 South Halsted Street

PAVASARIO ŠVENČIŲ — VELYKŲ
VISIEMS LIETUVIAMS
LINKI

ANTHONY A. OLIS

Sanitary District of Chicago
Prezidentas

LINKSMŲ PAVASARIO ŠVENČIŲ
VELYKŲ VISIEMS CHICAGOS IR JOS
APYLINKIŲ LIETUVIAMS LINKI

DAN IR DELLA KURAIČIAI

SAULĖTO ŠV. VELYKŲ RYTO

kostumeriams, draugams ir pažįstamiems linki ir kartu nori, kad šv. Velykas praleistų taip, kaip jas leisdavo nepriklausomos Lietuvos metais, o švenčių stalo dalyviai pakeltų taurę už laisvą Lietuvą ir sušuktų bent kartą — VALIO!

Ted Kazimieraitis ir Ona Mickevičienė

4920 West 14th Street

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

(Atkelta iš 9 pusl.)

VAIDYBOS STUDIJA JAUNIMO TEATRUI

Iš teatro vadovybės pareiškimo

Vaidybos studija. Kiekvieno pastatymo proga Jaunimo Teatro aktorių sąstata išskyla asmenys, kurie turi aiškių vaidybos meno gabumų. Pastarajame pastatyme tokie buvo D. Beinoraitė ir K. Zapkus. Natūralus kelias jiems būtų mokytis toje meno srityje ir tapti teatro meno profesionalais. Tuo tarpu yra viena neįveikiama kliūtis — nėra teatro studijos. Teatro vadovybės ryžtas ir pasiaukojimas Jaunimo Teatrą daro plačios ir reikšmingos apimties organizacija, o tatai yra akstinai ir proga teatro meno specialistams parodyti iniciatyvos idealizmo. Kas supranta, tegul supranta...

Jaunieji vaidintojai. Jaunimo Teatro sąstata siekia keilių dešimčių asmenų lietuviukų ir lietuvaikių, kurie savo veikla ne tik patys išskyla į pirmąsias tautinio veikimo pozicijas, bet jie yra ir maži tribunai, iškviečią šimtus ir šimtus draugų, savo idėjos rėmėjų. Visuomenė Jaunimo Teatro atžvilgiu dar nėra parodžiusi pakankamo supratimo ir įvertinimo, o jau laikas. Laikas išvelgti, kad šioje organizacijoje jaunimas spontaniškai vykdo gyvą ir labai efektingą tautinio auklėjimo darbą, ir laikas, kad visuomenė parodytų didesnio ir nuoširdesnio susidomėjimo. Tie jauni ambasadoriai yra verti sveikinimų, paskatinimų ir dovanėlių; tokiais žesiais visuomenė parodytų ir savo lygio aukštumą.

Jaunimo Teatro pastatymų vykdymas

Teatro vadovybė turi pilną pasitikėjimą meno vadovais, ir ji yra labai patenkinta visais specialistais, su kuriais šiame teatre jai teko bendradarbiauti. Prie "Lapės sąžinės" pastatymo dirbo G. Velička, I. Eidrigėvičiūtė, G. Nasvytytė ir V. Vijeikis, ir vadovybė džiaugiasi patirtu nuoširdumu ir pasiektais rezultatais. Šis veikalas jau buvo scenoje tris kartus, o dabar tariamasi dėl pastatymų Indiana Harbor ir Detroit, Mich. Žiūrovų didžiama esą vaikai, kuriuos atsiveda suaugusieji, ir tos šeimos prašanos, kad bent keturi veikalai

būtų statomi per metus. Kitą vertus, esą žinomų lietuvių šeimų su vaikais, kurie niekad Jaunimo Teatre nesirodą. Tų šeimų idealogija esanti įtartina.

Jaunimo Teatras visada turi vargo dėl veikalų. Tos srities literatūra nėra gausi, o šiomis aplinkybėmis ne kiekvienas veikalas įmanoma pastatyti ir ne kiekvienas tinka statyti. Teatras tikisi ir šioje srityje patirti laimėjimų; jo varomasis baras patrauks ir paskatins rašytojus giliai pažinti šio teatro pobūdį, jo kryptį ir to pasekoje kils idėjos, pasirodys darbai.

Reporteris

MŪSŲ MOKYKLOS redakcijoje jau yra gautas Vaclovo Čičiūno veikalas *Tautinis auklėjimas šeimoje*, Vliko Lietuvių Išlaikymo Tarnybos išleistas ir spausdintas Vokietijoje. Yra kiek susitrukęs knygos siuntimas Amerikon, bet dabar jau laikas šeimoms rūpintis, kad pardavyklose tą veikalą tikrai gautų.

Autorius savo darbą skiria: *Motina* — *tėvynei*, amžiais ugdušiais tautą žygiuose, garbėje ir varguose;

Motina — *gimdytojai*, kurios mirštančios neatsisveikinau ir jos akių amžinam atilsiui neužmerkiau;

Motina, *šėimos saugotojai*, kurios širdyje ir rankose mūsų tautos jaunimo lietuviybė.

"aušienose"
pasiskelbęs — visus
biznyje nustelbia

SUTVARKYKITE LAIKŲ SAVO AUTOMOBILĮ STASYS DAPKUS

3255 SO. UNION AVENUE Tel. CALUMET 5-1127

Prityręs mechanikas, turįs moderniausių įrankius, gerai ir nebrangiai pataiso karoseriją ir nudažo, taip pat sureguliuoja motorą, kad taupiau naudotų 3231 So. Lowe Ave., įvažiuoti reikia iš alėjos. Kas negali atvažiuoti į dirbtuvę, skambinkite telefonu susitarimui. benzina ir alyva. Dirbtuvė yra

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

visiems draugams ir pirkėjams linki

HARMONY MOTORS CORP.

5805-07 S. Western Ave. Tel. REpublic 7-6480

VADOVAS Į SVEIKATĄ

Geresniam sveikatos išlaikymui nauja knyga

BUKITE SVEIKI

kurią parašė ir išleido Dr. Steponas Biežis, SLA Daktaras Kvotėjas. Šioje knygoje aprašoma suprantama lietuvių kalba svarbieji sveikatos išlaikymo dėsniai: KAIP BŪTI SVEIKU IR ILGAI GYVENTI.

Ši svarbi knyga privalo rasti kiekvienoje lietuvių šeimoje. Kaina tik 2 doleriai su prisijungimu. Tuoju užsisakykite.

Užsakymus siųskite knygos autoriui:

DR. S. BIEŽIS

3241 West 66th Place Chicago 29, Ill.
Telefonas: REpublic 7-7868

Dirbtini Dantys

Laisvi ar nepritaikyti?
DANTŲ PLOKŠTELĖS
pataisomos ir stipriai įstatomos.
Sužaloti dantys pataisomi,
o nuotrupos išlyginamos
— 1 valandos darbas —

State Dental
Plate Laboratory

1635 W. 47th St. YArds 7-4499
944 W. 63rd. WAlbrook 5-2558
639½ W. 63rd St. WE 6-2608

Dirbtini Dantys

Laisvi ar nepritaikyti?

— 1 valandos darbas —

Cleveland Dental
Plate Laboratory

2326 So. Cicero Ave. OL 2-7263
456 W. North Ave. MI 2-6221
404 E. 47th Street. AT 5-6880
160 Milwaukee Ave. HU 9-3242

Dirbtini Dantys

Laisvi ar nepritaikyti?
DANTŲ PLOKŠTELĖS
pataisomos ir stipriai įstatomos.
Sužaloti dantys pataisomi,
o nuotrupos išlyginamos.
— valandos darbas —

A-1 Dental
Plate Laboratory

22 W. Madison, Room 223,
DE 2-6804
1587 W. Ogden Ave. MO 6-3733
1425 Wilson Ave. LO 1-9280
2003 W. Lawrence SU 4-8708

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

visus mokesčius
čia sumokėjus

100% apdrausta

DRABUŽIAI
GYDUOLĖS

ir t. t.

Jūsų giminės gauna be
jokių jiems išlaidų

CENTRAL PARCEL
SERVICE, INC.

220 SO. STATE ST., CHICAGO
Tel. WAbash 2-9354

Atdara šeštadien. iki 1:30 popiet.

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, APRIL 17, 1954

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

Rekordas...

- ★ Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- ★ Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes ir savo taupytojams išmokėjo kiekvietą sutaupytą dolerį
- ★ Aukštus dividendus išmokėjo visada be perstojo
- ★ Partrauksim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygute.

Nelaukit—Pradėkit Taupyti Šiandien!

Istaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val. vakaro, Trečiadieniais visai neatidaroma.

AND LOAN ASSOCIATION

2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, Ill.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. Vlginia 7-7747

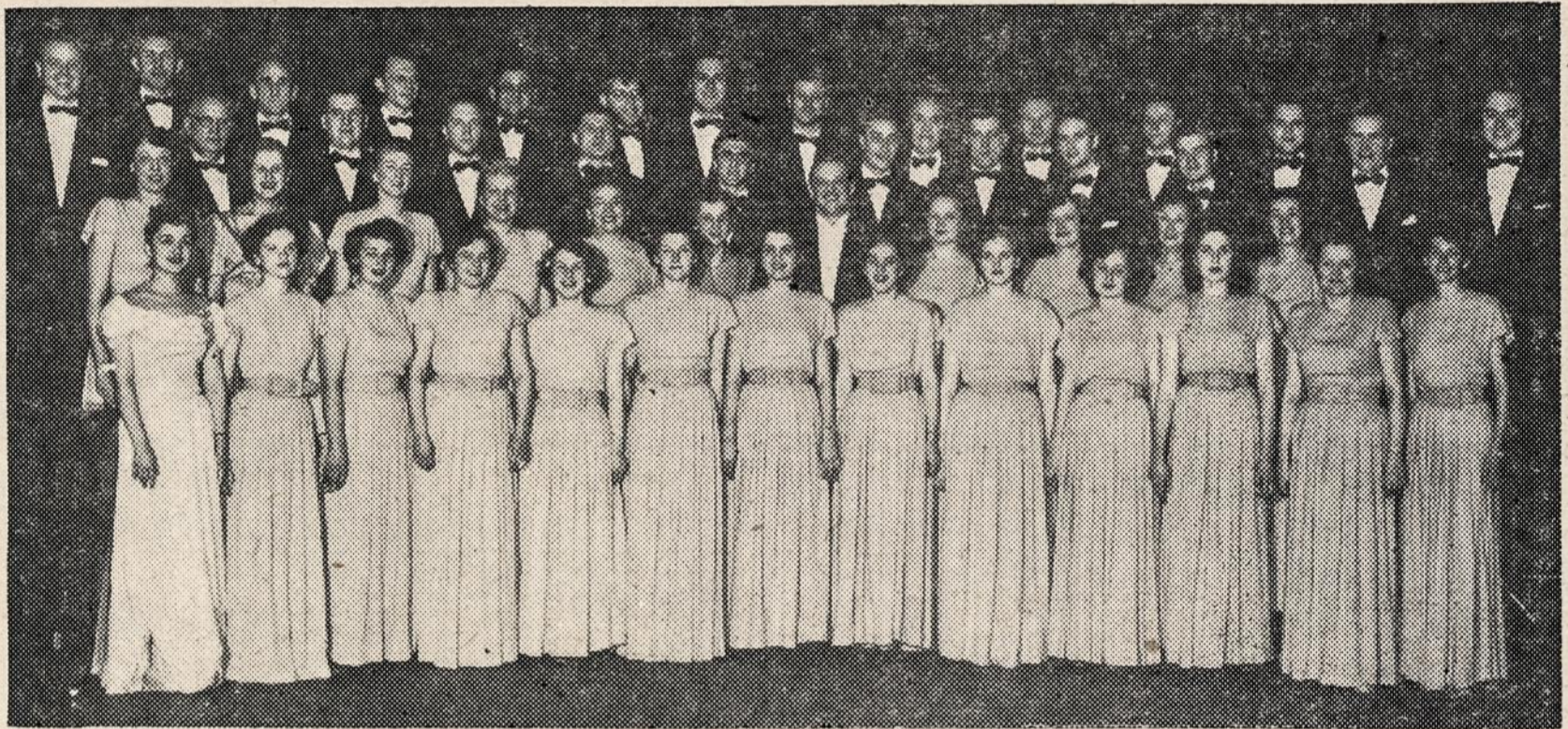

UNITED PRESS TELEPHOTO
Majoras gen. Leslie R. Groves, kuris karo metu buvo Manhattan atominės bombos projekto viršininkas, reporteriams pareiškė, jog jis prisiims pilną atsakomybę už tai, kad išgarsėjusiam fizikui Dr. J. Robert Oppenheimer buvo pavesta vadovauti atominės bombos gaminimo darbams.

Chicagos Lietuvių Choras "Pirmyn"

Kviečia tamstas atvykti į rengiamą
trijų veiksmų komišką operetę

“LAIMA”

Sekmadienį, 1954 m. balandžio 25. d.

SOKOLŲ SALĖJE, 2337 SO. KEDZIE AVE.

Pradžia 3:30 po pietų.

Biletai \$2.00, su taksais.

UŽBAIGAI ŠOKIAI IR BALIUS

E A S T E R
G R E E T I N G S

from

14TH WARD
DEMOCRATIC
ORGANIZATION

Kas skaito, rašc —

“Naujienas” išsirašo.

SVEIKINA DRAUGUS IR RĖMĖJUS SU VELYKŲ ŠVENTE

VALDYBA IR DIREKTORIAI: Iš kairės į dešinę (sėdi): T. Rypkevičius—sekretorius ir bendrovės vėdėjas, K. P. Gugis—prezidentas, K. M. Augustas—įždininkas. Stovi (iš kairės į dešinę): Alex Naglis, Paul Miller—viceprezidentas, Olga Kirsten—sekretoriaus asistentė, P. J. Ridikas, Wm. Mankus ir P. Pačkauskas.

UNIVERSAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1800 SO. HALSTED ST.

CHICAGO, ILLINOIS

V A L D Y B A :

K. P. GUGIS, prezidentas

T. RYPKEVIČIUS, sekretorius ir vedėjas

P. MILLER, viceprezidentas

K. M. AUGUST, kasininkas.

OLGA KIRSTEN, sekretoriaus padėjėja

D I R E K T O R I A I :

WM. MANKUS, A. NAGLIS, V. PACHKAUSKAS IR P. J. RIDIKAS

R A Š T I N Ė S Š T A B A S :

LILLIAN TOTH, ALDONA PALUKAITIS IR GRAŽINA MICEVIČIUS

Spaudos draudimo panaikinimą minint

Kaip ir visa eilė kitų kadai buvusių džiugių sukakčių, taip ir šiemet sueinančioji 50 metų sukaktis nuo spaudos laisvės (nors ir nevisiškos) atgavimo yra gaubiamą tamsaus ir šurpauš dabartinės padėties šešėlio. Tačiau laisvėje esantieji lietuviai yra užsimoję šiais metais tą sukaktį atitinkamai paminėti. Be ypatingų nutarimų, be manifestų šie lietuviškosios spaudos metais.

Daug kam kyla klausimas, koks tos sukakties atžymėjimas būtų prasmingesnis pačiai solenizantei, t. y. lietuviškajai spaudai. Tas klausimas kreipiamas ir į Lietuvos Žurnalistų Sąjungos valdybą.

Nors Lietuvos Žurnalistų Sąjunga bei jos valdyba tik iš dalies turi pamato tartis atstovaujanti lietuviškajai spaudai, ryžtumės pareikšti nuomonę bei pageidavimą dėl šio paminėjimo.

Visokie paminėjimo būdai yra saviškai geri ir tinkami. Tai gali būti istorinės apžvalgos paskaitų ar straipsnių forma, atitinkamos manifestacijos, su spaudos draudimo laikais susieti vaidinimai, kadai bei dabar į Lietuvą neleistos ir neleidžiamos spaudos leidinių parodos, spaudos reikšmės visuomenei dar kartą paryškini-

mas, paskatinimai remti spaudą bei ją naudotis, sustiprintas spaudos platinimas ir t.t. Nemanome, kad tatau reikėtų dar plačiau mūsų visuomenininkams beaiškinti. Mes tik norėtumėm bent papildomai priminti, kad minint anuos laikus, minint tą didelės svarbos atmainą, kurią davė ne gertuotą suteiktas, o sunkiai iškovotas 1904 metų gegužės 7 dienos palengvinimas, drauge turėtų būti ypatingas dėmesys atkreiptas į tai, kokioje būklėje lietuviška spauda yra Lietuvoje atsidūrusi dabar. Reikia palyginti panašumus ir skirtumus tarp to, kas buvo prieš 50 metų ir kas yra šiandien.

Tada buvo uždrausta lietuviška raidė.

Dabar yra uždrausta lietuviška mintis.

Tada lietuviškos spaudos pačioje Lietuvoje iš viso nebuvo, nes, tikrai savai spaudai esant uždraustai, svetimos, primestos, tik lietuviška bandomos pavadinti spaudos buvo bent galima nepriimti.

Dabar lietuviškos spaudos Lietuvoje irgi nėra, bet yra svetima, lietuviškosios spaudos vardą pasisavinusi spauda, kuri primetama per prievartą ir jos nebegalima atimesti.

Tada bent svetimuose kraštuose (Tęsinys 13-me pusl.)

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
Visiems savo kostumeriams ir draugams linki

KWAIN'S CENTRELLA STORE
MEATS AND GROCERIES

2500 West 45th Street
Tel.: LAFayette 3-2561

LIETUVIŠKA ISTAIGA

SAFETY OF YOUR SAVINGS

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

INSURED UP TO \$10,000

3% ANNUAL DIVIDEND

2555 West 47th Str. CHICAGO 32, ILL. LAF. 3-1083

B.R. PIETKIEWICZ PRES.

SHULMISTRAS & Co. INSURANCE

REAL ESTATE

4004 S. ARCHER AVE. CHICAGO 32, ILL. LAFayette 3-6300

Property Management, Mortgage, Sales, Loans, Notary Public, Investment, Commissions

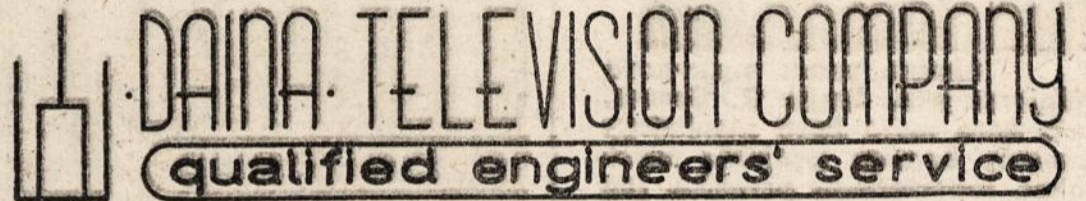
Member of ARCHER CURRENCY EXCHANGE

Checks Cashied, Money Order, Bill of Exchange

VELYKŲ ŠVENČIŲ PROGA
MIELUS SAVO RĖMĖJUS
IR BICIULIUS NUOŠIRDŽIAI
SVEIKINA

VASARIO 16 GIMNAZIJA

NUOTAIKINGŲ IR LINKSMŲ VELYKŲ
SAVO PIRKĖJAMS LINKI

3130 So. Halsted St. Tel.: DA 6-6887

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

Visiems savo kostumeriams ir draugams linki

Peoples Hardware & Paint Co.

GREGORAVIČIAI, Savininkai

1901 West 47th Street LAFayette 3-4139

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
SAVO KLIENTAMS LINKI

AUDITORIJOS VALGYKLA

3131 South Halsted Street

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ
Savo Prieteliams ir Lankytojams Linki

ROCKWELL CLUB

Savininkai BALYS ir ONA MULIOLIAI

3957 So. Rockwell St. Tel.: VI 7-8413

LINKSMŲ VELYKŲ

Kostumeriams ir Visiems Lietuviams Linki

BUDRIK'S

1442 So. 49th Court Cicero 50, Illinois

PASILSEKITE IR PASILINKSMINKITE
JŪSŲ PATOGUMUI MES TURIME

Television • Billiards • Shuffle Board
ir Ping Pong

(Tęsinys iš 12 pusl.)

tuose leidžiamoje lietuviškoje spaudoje, nors ir slaptai, vis dėlto Lietuvoje gyvenusieji žmonės galėjo dėstyti savo mintis, rūpesčius ir viltis. Ir ta tikroji lietuviška spauda, nors ir gaudoma bei šaudoma, vis dėlto sugebėdavo Lietuvos žmones pasiekti ir juos gaivinti.

Dabar nei vienas žodis iš Lietuvos nebegali prasiskverbti į svetur esamą tikrąją lietuvišką spaudą ir nei viena tikro lietuviško laikraščio skiautelė nebegali prasiskverbti pro daug būdresnius ir žiauresnius jos kalėjimo sargus.

Tada bent svetima kitų kraštų spauda, bent tokia, kuri tiesiogiai nelietė ano meto Lietuvos kalėjimo sargų, Lietuvoje buvo prieinama.

Dabar net tokia spauda, kuri kituose kraštuose tuos sargus netgi giria, į Lietuvą nebepatenka.

Tada svetimuose kraštuose bent pačių Lietuvos kalintojų leidžiamą spaudą svetur buvo galima gauti.

Dabar ir tos Lietuvai primestosios svetimos spaudos kitur neįmanoma matyti, nes Lietuvos kalintojai dabar vengia parodyti, kokiais nuodais jie bando Lietuvos dvasią nuoduoti.

Tai yra tokie dideli panašumai ir tokie dar didesni skirtumai, kad jie neišvengiamai sudaro pritrenkiamą išpūdį kiekvienam, kas tik jį pakankamai vaizdžiai išsąmonina. Laisvajame pasaulyje visa tai maždaug žinoma, bet žinoma tik paviršutiniškai. Rečas tėra išgilinęs, ką tai iš tikrųjų reiškia.

Tai štai ir yra vienas iš svarbiausių kalbamosios sukakties paminėjimo uždavinių: išryškinti laisvame pasaulyje buvusią ir dabartinę Lietuvos spaudos tragediją visoje jos nuogybėje, parodyti, ką Lietuvai reiš-

kia kiekvienas rusų įsiviešpatavimas Lietuvoje.

Ne tik specialiuose minėjimuose, ne tik bendruose tam reikalui skirtuose susirinkimuose, bet kiekvienoje lietuviškoje organizacijoje, vis tiek kokios ji bebūtų paskirties ar pobūdžio, šiais metais dera bent viename susirinkime sustoti ties tuo mūsų spaudos tragedijos vaizdu ir priimti atitinkamą rezoliuciją prieš tą lietuviškosios spaudos prievartavimą.

Tokios rezoliucijos ar dalyką pavaizduoją laiškai derėtų siųsti visur, kur tik atitinkama organizacija gali pasiekti: ne tik atitinkamo krašto aukštesiems politikams, bet ir visuomenininkams, ypač laikraštiniams, redaktoriams, leidėjams, o visų pirma tos pačios vietos laikraščiams arba ir šiaip asmenims, su kuriais yra ar gali būti sudarytas ryšis.

Ne kiekvienai, ypač mažesnei, organizacijai toks užsimojimas lengvai įvykdomas, sporto klubui, chorui, savišalpos draugijai ar kuriai kitai su spaudos reikalais tiesiogiai nesusijusiai organizacijai toks darbas atrodytų visai svetimas... Betgi spauda juk visiems reikalinga. Ji yra visų ir visokios veiklos, jei ne pagrindinis, tai bent svarbus pagalbinis įrankis. Atkreipimas dėmesio ne tiek į abstraktaus "laisvojo pasaulio", o kiek galima didesnio skaičiaus realių, gyvų laisvų žmonių dėmesio į lietuviškosios spaudos tragediją drauge būtų ir apčiuopiamas dėmesio atkreipimas į pačios Lietuvos tragediją.

Prieš 50 metų įvykusios mūsų spaudos laisvės bent dalinio atgavimo sukaktis suteikia tokiam dėmesio atkreipimui progos, ypatingesnės už daugelį kitų progų. Tad pasinaudoti tąja proga dera visiems.

Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Valdyba

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
Linkiu Visiems Savo Kostumeriams Ir Draugams

JOE VILIMAS
CONTRACTOR and BUILDER
Home Repairs — Real Estate

6753 SO. ROCKWELL STREET CHICAGO, ILL.
Tel.: HEmlock 4-2323

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ
Visiems savo kostumeriams ir draugams linki

Lovick's
Florist

SIUNČIA GELES TELEGRAFU

3316 So. Halsted Street YArds 7-7308

LINKSMŲ VELYKŲ VISIEMS
DRAUGAMS IR KOSTUMERIAMS LINKI

COMMUNITY PHARMACY

C. Kareckas, R. Ph. M. Laugaud, R. Ph.

5000 W. 16th Street Cicero 50, Ill.

Phone: OLYmpic 2-0951

LINKSMŲ VELYKŲ
Visiems savo kostumeriams ir draugams linki

GĒLININKAS URBA

4180 Archer Ave. Tel. LAfayette 3-5800

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime visiems savo kostumeriams
ir draugams

ŠUKYS-DOODY-ANTONISEN, INC.
3252 So. Halsted St. CALumet 5-2520

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
visiems draugams ir lietuviams linki

MATAS ZIZAS

KONTRAKTORIUS

7139 So. Mozart St. Tel. WALbrook 5-7744

BREMENO DEMOKRATAI

(Feljetonėlis)

Netaip senai turėjau (tik ne už uodegos) paskaitą apie autoritetą. Tai man buvo nelengva, nes atvykau be pietų, niekur pakeliui neužgėręs, nepasiruošęs. Publika mišri, didžiulė salė braška nuo spusties, ūžia kaip kuliama mašina. Pirmose eilėse suvirtę visokie nepajudinami, nepastumiami, neparitami... Jų tarpe nemažai ir tokių, kurie be autoriteto ir nosies nenusišluosto.

— Didžiai gerbiamieji ponai ir ponios, — pragydo pirminkaujantis, — man labai malonu pristatyti didžiai gerbiama poną, kuris didžiai gerbiamesiems padarys pranešimą... Gerbiamas ponas yra vedęs didžiai gerbiamo veikėjo vienturtę dukterį, todėl yra pagrindo tikėti, kad paskaita bus įdomi ir labai rimta. Be to, preleventas turi didelį visuomeninį svorį — Lietuvoje gaudavo į mėnesį 500 litų. O tai buvo pinigai! Maždaug trys melžiamos karvės.

Publika nerimo, delnais pliauskėjo kaip kultutuvės paėžerėje.

— Kaip gi, ponai, be autoriteto, — pradėjau. Tai palaida bala, stačiai rūgštus pienas! Jeigu Amerikoje turėtumėm autoritetą, tai kiekvienas, gerbiamieji, sutaupytumėm po 19 dolerių...

— Kaip? Tai labai svarbu!

— Suprantat, ponai, ar mums Chicagoje neužtektų vieno laikraščio, sakysime, žurnalo Margučio, o dabar, pagalvokite, kaip Kaune, net du dienraščiai. Kur tai matėt!

— Nesigirdi! Kalbėkite garsiau!

— Draugas, būkime atvyri, visai nereikalingas, jis tik eđa diplom. šefo sveikatą. Naujienos per daug peizavoja praeitį, griaua kaip su dalba autoritetą. Šmeižia mūsų Lietuvą aiškindamos, kad prie tautininkų pašto ženklas kainavo 30 centų. Taip nebuvo: vienas pašto ženklas kaštavo Alytuje — 6 kiaušinius, o Kaune (per didžiuosius šalčius) — 3 kiaušinius. Kam buvo brangu Alytuje, tas galėjo atvažiuoti į Kauną ir nusipirkti...

— Kalbėkit garsiau! Nesigirdi!

— Taigi, ponai, septyniolika

pašto ženklų už nupenėtą žąsį... kai buvau banko direktorium. O tai buvo Amerika!

— Apie ką kalbate? Garsiau!

— Sakau, kam tiek daug tų lietuviškų laikraščių? Ar negeriau būtų vienas... visai Amerikai, kurį redaguotų buvę Jankausko policininkai ir Pravieniškųjų stovyklos komendantas.

— Kokius laikraščius skaityti? Pakartokit!

— Pirmiausia, gerbiamieji neskaitykite Draugo, jei norite likti ištikimi ponui ministrui ir jo 1938 metų konstitucijai. Niekas taip nekremta diplom. šefui skverny kaip šis Marijonų dienraštis. Pagalvokite!

— O Naujienos, ką?

— Naujienų, suprantama, neskaityto "Bremeno demokratai", t. y. visi tie žmonės, kurie demokratais pasidarė Bremene, sėsdami į USA transporto laivus: Tokių mūsų tarpe daugiausia, o jei dauguma panorės, ponai...

Savaitraščiai — tai rąstas netik žmogaus, bet ir arklio akyje. Darykime viską, kad jų redaktoriai būtų pririšti prie geležinių varstotų, o ne ieškotų pyragų prie rašomųjų stalų. — Mums reikia vieno gero savaitraščio, vienos geros knygos arba — nieko.

— Kokio autoriteto klausyti aukojant Vasario 16 progą? — paklausė vienas iš salės gilumos, sutaršytai kaip perkūno miežiai plaukais.

— Nūn visi esame autoritetai, kiekvienas galime būti netik Vliko pirmininku, bet ir JAV prezidentu. Tačiau klausyk, jeigu gali, savo žmonos, nes ji yra aukščiausias autoritetas ant tavo pinigų, sveikatos ir ant tavo galvos.

— Kuo mano vyras galėtų prisidėti prie Lietuvos laisvinimo akcijos? — tarė sultingom kaip perpiautas pomidoras lūpom moteris.

Kuo greičiausiai tegu priima svetimio krašto pilietybę, nusiperka kaubojiška skrybėlę ir šautuvą su užriestu vamzdžiu, — atsakiau trumpai ir drūtai.

Pirmininkaujantis paskelbė 15 min. pertrauką. Antroje pusėje, publikai pageidaujant, paskaita buvo tęsiama iš pradžios.

—Jul. Susmaras

LINKSMŲ IR LAIMINGŲ VELYKŲ LINKI VISIEMS GERIEMS LIETUVIAMS

JOHN T. ZURIS

TEISEJAS

SINCERE EASTER GREETINGS TO EVERYONE FROM THE 21st WARD

JOSEPH F. ROPA

Recorder of Deeds

Democratic Ward Committeeman of 21st Ward

FRANK J. KOCAREK

State Senator of the 15th Senatorial District

JOSEPH G. KOHOUT
MITCHELL "MATT" ROPA

State Representatives of the 15th Senatorial District

CHARLES S. BONK

Alderman of the 21st Ward

ELEANOR SCHROEDER

Democratic Ward Committeewoman

together with all the precinct captains and lieutenants and workers of the ward.

DANA

DANA

Pavasariniam Sezoniui Didelis Pasirinkimas Įvairių Gintaro Gaminų.
Lietuviški audiniai, medžio ir odos išdirbiniai, meniški margučiai, vaikų ir moterškų rūbų.

DANA, 1445 So. 49th Ave., Cicero 50, Ill.

Puikus stilius, didelis pasakojimo talentas, gili mintis ir didelis humanizmas išskiria šią knygą iš visų kitų knygų; rytiečių gyvenimo egzotika, papročiai, fanatizmas ir paslaptingumas daro ją reto įdomumo knyga. "RYTU PASAKOS" — viena iš gražiausių žiedų Vinco Krėvės kūryboje, tai lyg įvadas į didįjį veikalą "Dangaus ir žemės sūnūs".

Neįrišta — 2.50 dol. — Įrišta — 3.00. dol

Rašykite:

T E R R A

748 West 33rd Street

Chicago 16, Ill.

ŠALTINĖLIS

linki visiems savo lankytojams pakilios nuotaikos ir skaidraus džiaugsmo PAVASARIO ŠVENTEJE - VELYKOSE ir visus kviečia atsilankyti Jurginių progą

penktadienį ir šeštad., balandžio 23 ir 24 d. d.

BUS SKANIOS VAIŠES IR LINKSMA MUZIKA.

Savininkai: JURGIS, JADVYGA IR ANTANAS

Telef.: VI 7-8561

3318 So. Halsted St.

Amerikos sveikatos apdraudos projektas

Prez. Eisenhoweris plačioje sveikatos apsaugos programoje, kurios projektą įteikė Kongresui, siūlė palengvinti žmonėms sveikatos priežiūros išlaidas, dėlko jau seniai ginčijamasi Amerikos visuomenėje ir jos Kongrese. Paskutiniaisiais metais šios išlaidos tiek išaugo, jog skaičiuojama, kad kasmet amerikiečiai už mediciniską, dantų ir akių priežiūrą, ligoninėms ir vaistinėms sumoka virš 9 milijonų dolerių. Tuo tarpu 1940 metais tebuvo šiems reikalams išleista vos 3.1 milijono dolerių.

Atkreipdamas dėmesį daugeliui amerikiečių šeimų sunkiai piniginei problemai Prezidentas siūlo joms padėti netiesioginiai. Kaip kad projekte sakoma "apibrėžtu federaline Užtikrinimo (Reinsurance) tarnyba, kuri paskatintų privačias ir labdarybės sveikatos apdraudos organizacijas didesniai skaičiui šeimų suteikti platesnius draudimus".

Sveikatos Apdraudos organizacijos, kurias Prezidentas minėjo, yra privačios draudimo bendrovės su jų sveikatos užtikrinimo planais, ir tokios nepelno organizacijos kaip "the Blue Cross" (ligoninės išlaidų padengimas) arba "the Blue Shield" (gydytojų sąskaitų apmokėjimas). Prezidentas leido suprasti, jog geriausia galimybė amerikiečiams užsitikrinti pagalbą nelaimės ar nesveikatos atveju yra priklausymas šiom dviem didžiulėm organizacijom.

Šiuo metu apie 58% visų JAV-bių gyventojų priklauso vienai ar kitai iš šių organizacijų savanoriškų sveikatos apdraudos planų, tačiau įdomu, jog ši apdrauda padengia vos 15% iš mūsų minėtų 9 milijonų dolerių, išleidžiamų kiekvienais metais sveikatos priežiūrai. Šitoks skirtingumas aiškinamas faktu, jog daugelis sveikatos apdraudos bendrovių planai griežtai nustato sumą, kurią apsidraudęs gali tikėtis gauti ir nepadengia kaikiurių ligų gydymo išlaidų. Daugelis asmenų nepajėgia įsigyti pre-

mijų "the premiums".

Prezidentas savo pasiūlyme Kongresui nepateikė detalių, kaip šios sveikatos bendrovės ir organizacijos turėtų praplėsti savo veiklą. Jis tik kvietė Kongresą paskirti tam tikrą sumą pinigų fondui, kuris "laikduoty ir užtikrintų" riziką išeinančią iš šitokios masinės sveikatos apdraudos programos". Tačiau, manoma, kad tokios organizacijos kaip "the Blue Cross" ar "the Blue Shield" šiam fondui perduoty dalį surenkamų mokesčių, o savo ruožtu gautų fondo pagalbą išmokant sveikatos apdraudos platesnės programos pašalpas. Panašiai tvarkytusi ir privačios sveikatos apdraudos įstaigos. Prezidentas siūlė Kongresui šiam tikslui skirti 25 milijonus dolerių.

Idėja nėra nauja. Įstatymo projektas, aptariąs sveikatos apdraudos planą, primenantį šiais metais įteiktą, buvo pasiūlytas jau 1950 metais ir tuometinio Prezidento įteiktas kongresui. Jis užkliuvo vienoje Kongreso Komisijų. Panašus pasiūlymas tada buvo pasiūlytas 1952 metais specialaus Prezidento Trumano sudaryto Tautos Sveikatos Priežiūros Komiteto.

Prezidento Eisenhowerio Apdraudos Užtikrinimo planas yra visiškai laisvas. Kiekvienas apsisprendžia už save; ar jis nori ar ne, sveikatos ir ligoninės priežiūros. Tuo šis planas griežtai skiriasi nuo ankstyvesnės vyriausybės planų. Tada, kaip prisimename, bendra sveikatos apdraudos programa turėjo būti padengiama specialiu nauju mokesčiu (3%), kurį turėjo mokėti tiek darbdaviai, tiek dirbantieji. Opozicija puolė šį projektą kaip "socialistinės medicinos" būdą.

Apsvarstęs prez. Eisenhowerio pasiūlymą, Kongresas nuspręs, ar jis jį priims. Jei taip — nustatys ir pramatys kaip ji gyvuos. Laukiama, jog dėl šio įstatymo projekto Kongrese vyksią ypač gyvi debatai, kai oponentai ir šalininkai šiuo metu jiems uoliai ruošiasi.

—Common Council

Vestuvėse, krikštynose, pobūviuose ir namuose tinkamiausia vartoti yra
LIETUVIŠKI SALDAINIAI
KAUNAS, VILNIUS, PALANGA VARDAIS ŠOKOLADINIAI, VAISINIAI, ŠALTMETINIAI, KARVUTĖ IR KITOKIOS RŪŠYS.
Reikalaukite visose lietuviškose maisto krautuvėse ar tiesiai iš gamyklos.
Rašykite:
MR. STASYS PETRAUSKAS, 836 W. 33rd Place, Chicago 8, Illinois.

Ką žinote apie mūsų laisvės kovas, apie mūsų valstybės atstatymo pirmąsias dienas? Ką žinote apie Gruodžio 17-sios perversmą ir jo tikrąsias priežastis?

Atsakymai į tuos klausimus tik knygoje

MYKOLAS SLEŽEVIČIUS

Rašo: Julius Būtenas, Mečys Mackevičius, Kazys Škirpa, Andrius Valuckas, Birutė Novickienė, Jonas Kardelis, Antanas Novickis, Liudas Šmulktys, Jonas Bildušas, Juozas Audėnas, Juozas Mikuckis.

Redaguoja Antanas Rūkas.

345 psl., didelis formatas, įrišta. Kaina — \$5.00. Užsakymus siųskite:
TERRA, 748 W. 33rd St., Chicago, Ill.

Hear THE NEW DECCA ALBUM

Music from the sound track of the Universal International motion picture

The GLENN MILLER STORY

Recorded by the Universal International studio orchestra conducted by Joseph Gershenson

MOONLIGHT SERENADE
TUXEDO JUNCTION
LITTLE BROWN JUG
ST. LOUIS BLUES MARCH
IN THE MOOD A STRING OF PEARLS
PENNSYLVANIA 6-5000
AMERICAN PATROL

The GLENN MILLER STORY

JAMES STEWART - JUNE ALLYSON
The GLENN MILLER STORY

Selections include—Moonlight Serenade, Tuxedo Junction, Little Brown Jug, St. Louis Blues March (Vol. I); In The Mood, A String of Pearls, Pennsylvania 6-5000, American Patrol (Vol. II).

See **JAMES STEWART - JUNE ALLYSON**

The GLENN MILLER STORY

The Story of a Love that made Wonderful Music

COLOR BY **TECHNICOLOR**

A Universal International Picture

GARRICK MUSIC SHOPS

4141 WEST MADISON STREET
Sacramento 2-2025

LIETUVIU PREKYBOS NAMAI

Moderniškiausi baldai, 1954 metų modelio televizijos aparatai: ZENITH, MOTOROLA, WESTINGHOUSE, SYLVANIA ir daug kitų. Skalbiamos mašinos, šaldytuvai, gazo šildymui pečiai: SIEGLER, MOORE IR kiti. Radio aparatai, kilimai, spyruokliai, matracai ir visa, kas tik reikalinga namų įrengimams.

Lengvi išmokėjimai, sekmadieniais jokių loksų

FURNITURE CENTER INC.

Įmonės vedėjas JUSTAS LIEPONIS

3222-24-26 So. Halsted Str. - Vitory 2-4226

Įmonė atidaryta: Pirm., Ketv. 9-9:30 Kitomis dien. 9-6. Sekm. 10-5 val.

NELAUKITE — RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilį, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus neturėsite jokių nemalonių.

Meš esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY & McKay, Inc

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 101.
Telefonas Central 6-5208

Agentai šioje kompanijoje:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO

Menininkai apie kūrybos laisvę

New Yorko Moderniojo Meno Muziejaus seminaras

Neseniai New Yorko Moderniojo Meno muziejaus suruoštos viešos diskusijos išryškino daugelio šių dienų žinomųjų Amerikos plastinio meno atstovų pažiūras į kūrybinio proceso laisvę.

Diskusijų išvados tokios: "Menininkas yra ir visada buvo laisvas". Tapytojas Jimmy Ernst pareiškė: "Menininkas, kaip būtybė, yra laisvas... Kai menininkas ima prisitaikyti madingoms srovėms arba politinio totalitarizmo jėgoms, jis jau nustoja būti menininkas. Tokiais atvejais jis turėtų būti laikomas mechanine priemone, kurią naudoja svetimos rankos".

Tapytojas Gabor Peterdi pastebėjo: "Vienišumas ir nepriimtumas sukuria nuomonę, kad menininkas yra antisocialus. Žmonės jo nemėgsta. Menininkas yra laikomas paikuoliu, kuris balansuojasi ant visuomenės briaunos". Jo nuomone, menininkas yra dažnai

kritikuojamas tik todėl, kad jo darbai nėra lengvai ir iš karto suprantami. Didesnės pastangos iš publikos pusės padėtų jai geriau suprasti, ką menininkas bando pasakyti. "Kultūra negalima prekiauti".

Tapytojas Adolph Gottlieb pareiškė, kad nežiūrint to, jog menininkas yra laisvas, jis vis tiek yra paikas, nes "visuomenė meną laiko nenaudingą".

Tapytojas Robert J. Wolf kalbėjo apie "baimę, susigrąžimą ir nusivylimą", kurie yra dažni menininko palydovai. Sustodamas ties kūrybos laisvės problema, jis pareiškė, kad "aš nenorėčiau, jog kas nors man nurodinėtų, kaip reikia būti laisvam".

Skulptorius Herbert Ferber ilgiau sustojo ties kūrėjo santykiu su visuomene. "Menininkas kuria, nes jis turi kurti. Publika yra pasyvi. Menininkas nėra tam, kad ką nors visuomenei duotų... Kai žmonės mane klausia, ką tas ar kitas mano darbas reiškia, aš atsakau: nieko. Mes nesame mokytojai. Tegul pati visuomenė pajunta ir įsitikina, ką menas reiškia". (n)

Skaitvkite "N-nas"

DĖL NAMAM REIKMENŲ VISUOMET LANKYKITE ŠIĄ

ERDVIA IR PATOGIA
SENIAUSIA
LIETUVIŲ BENDROVĖS
KRAUTUVĖ

PROGRESS FURNITURE CO.

4181183 ARCHER AVE.
Tel. LAFayette 3-3171
Brighton Parko Kolonijoje

KAS DIENĄ ČIA RASITE DIDZIAUSIAS PREKIŲ VERTYBES
Naujausių madų, gerųjų išdirbysčių rakandų, kaurų, pačių, televizijos aparatų, refrigeratorių, plovyklų, vaikams rakandų ir visų kitų namam reikmenų. LENGVI IŠSIMOKĖJIMAI PRITAIKOMI VISIEMS.

TAUPLYK ATEIČIAI

Kiekvieno ateities laimė priklauso nuo to, kiek jis sutaupė, kada galėjo taupyti. Ką beplanuoti ateičiai atsakymas vis tas pats.

Taupydami Universal Savings and Loan bendrovėje, gausite gerą dividendą, užtikrintą saugumą ir mandagų patarnavimą, nes indėliai yra apdrausti iki \$10,000 kiekvienam asmeniui, o vedusių porai kombinuoti iki \$30,000.

Nemokamas sustojimas automobilistams.

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted Street Chicago 8, Ill.
Telefonas: HAYmarket 1-2028

VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir penktadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. vakaro. Ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 vak. Trečiadieniais ir valstybės šventėmis uždaryta. Šešt. nuo 9 val. ryto iki 3 val. po pietų.

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

• Visų rūšių apdraudos asmenims ir biznio įstaigoms. • Finansavimas. Draudžiu ir perdraudžiu visose draudimo bendrovėse.
JONAS KIRVAITIS, Gen. apdraudų brokeris ir savininkas
INTERSTATE INSURANCE AGENCY
5900 So. Ashland Ave., Chicago 36 Ill. Tel.: WA 5-5671—Rez. HE 4-4033
Darbo val.: kasdien 9:30—4:30; be to, pirm. ir ketv. 6:00—9:00 vakarais.

We don't believe in work for Women

and... here's the cleaner with twice the cleaning power... makes your cleaning easier, faster!

APEX STRATO-CLEANER

TWICE THE CLEANING POWER ON THE RUG... ABOVE THE FLOOR!

Cuts your cleaning work in half... and its easy lid removal ends clumsy lifting to replace the throw-away dust bags... you can change them in a "jiffy"! The complete set of Apex designed cleaning tools do tasks you never thought possible!

EASY

TERMS

SEE DEMONSTRATION THAT WILL AMAZE YOU!

SOLTIS HOME APPLIANCES AND FURNITURE

2647 West 51st Street HEMlock 4-7095
OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

LIETUVIŠKĄ GĖLIŲ PREKYBA

"PEOPLES FLORIST"

Meniškai atliekame visokius gėlių užsakymus:

- ★ VESTUVĖMS
- ★ VARDINĖMS
- ★ KRIKŠTINOMS
- ★ LAIDOTUVĖMS

Savininkas R. ir O. HOMKO

1850 West 47th St.

LAFayette 3-1786

PASIMATYKITE SU STANLEY LITVINU

APIE JŪSŲ INSULIACIJOS PROBLEMAS
DABAR YRA LAIKAS ĮRENGTI SAVO NAMĄ ŽIEMAI

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel. VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI